

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Tractatvs I. De Ante-Vniversalibvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

LOGICÆ
TRACTATUS I.
DE
ANTE-VNIVERSALIBVS.

I. **M**IRABERIS fortè, Eruditissime Lector, quod multa hîc præmittam, de quibus alii ferè omnes in Metaphysica disputant, sed scias velim, me in iis, quæ purè ad rationem spectant, rationem sequi, non Authorum morem, aut eorum sine ratione præferenda Authoritatem. Ratio autem docet præmittenda ea omnia, quæ ad Vniversarium, & Prædicamentarium naturam penetrandam sunt necessaria; ne aliò-qui sic de illis contendamus, ut an Realia, an rationis; an possibilia, an impossibilia; an unum, an plura entia sint, ignoremus, & nesciamus quid disputemus.

DISPUTATIO PRIMA

De varijs Cognitionibus & intentionibus.

DVBIVM. I.

*Quid cognitio in genere, & quotuplex
ejus Divisio.*

RESOLUTIO I.

II. **D**ICO I. Cognitio est actus, quo potentia cognoscitiva objectum sibi repræsentat, ut intellectio, visio &c: si verò cognitionem cum intellectione (ut communius) confundas, est actus quo intellectus objectum suum sibi repræsentat. Vbi

III. Adverte cognitionem quandoque dici operationem intellectus; quia intellectus intelligendo operatur: quandoque conceptum seu factum mentis; quia in mente producitur & recipitur instar factus in utero animalis: quandoque etiam imaginem vitalem, similitudinem, & speciem expressam objecti; quia per cognitionem manet objectum imaginatum, assimilatum, depictum & expressum in intellectu: intentionem denique, non quod per eam voluntas finem appetendo intendat, sed quod per eam intellectus in objectum, ipsum repræsentando, tendat: Cognitio autem sub varijs illis nominibus variè dividi, & subdividi solet. Pro qua sit

RESOLUTIO II.

IV. Dico 2. Cognitio dividitur 1. sub nomine operationis in 1. 2. & 3.

V. 1. Dicitur apprehensio, & est termini, sive simplicis, sive complexi, aut orationis, sine assertionem repræsentatio.

VI. 2. Dicitur iudicium, & est orationis cum assertionem repræsentatio: porro repræsentationem orationis huius *Deus est mendax*, v. g. sine assertionem, à repræsentatione ejusdem cum assertionem in eo distinguimus, quod illa præcisè speculetur, examinet, & nihil resolvat; hæc verò post debitam speculationem & examen, resolvat & asserat, *ita est, Deus est mendax*; aut *ita non est*, Deus non est mendax.

VII. 3. Dicitur discursus, & est actus illative enuntians, sive affirmans assertivè, inferendo unum ex alio; ut *homo est animal, ergo & sensitivus; homo non est brutum, ergo non est irrationalis*: Illatio enim semper designatur per particulam *ergo, igitur*, vel æquivalentem.

VIII. Dividitur 2. sub nomine conceptus in Formalem & Objectivum: Formalis est actus, quem intellectus de suo objecto format: Objectivus est objectum illius, sive id, circa quod versatur talis actus; unde actus quo Petrum cognosco, est formalis; Petrus, objectivus.

IX. Dividitur 3. sub nomine cognitionis.

X. 1. In Explicitam & Implicitam: Explicita (quæ & Formalis dicitur) est quæ quidpiam in seipso cognoscitur, ut cognitio caloris in seipso: Implicita (quæ & virtualis dicitur) est quæ quidpiam in alio cognoscitur; ut cognitio effectus in causa, v. g. caloris in igne; vel significati in signo; v. g. vini venalis in hædera appensa. Unde

XI. Colliges eandem cognitionem respectu diversorum esse posse explicitam & implicitam, quia eadem cognitio explicita causæ, est implicita effectus in ea contenti; cognitio etenim explicita ignis, est implicita caloris.

XII. 2. In Distinctam & Confusam: Distincta est, quæ quidpiam ita cognoscitur, ut vi istius cognitionis possit ab alio distingui; ut cognitio Petri, vi cuius possit distingui à Paulo: Confusa est, quæ quidpiam sic cognoscitur; ut vi istius cognitionis non possit ab alio distingui, ut cognitio progressivi eminus visi, vi cuius distingui non possit, an homo sit, an brutum? hinc

XIII. Colliges 1. eandem cognitionem posse esse respectu diversorum Explicitam, Distinctam & Confusam, quia cognitio Petri v. g. in seipso vi cuius distinguo Petrum ab arbore, & vi cuius illum non distinguo à Paulo, est explicita, quia Petri in seipso; distincta, quia vi illius Petrum distinguo ab arbore; & denique confusa, quia vi illius Petrum à Paulo non distinguo.

XIV. Colliges 2. contra nonnullos non omnem cognitionem Confusam esse Implicitam, aut è contra, quia illa, quæ Petrum eminus in seipso confusè cognosco, non potest esse implicita, eo quod Petrus per eam non cognoscatur in alio, sed in seipso; & illa, quæ in Petro eminus viso cognosco animal, vi cuius Petrum ab arbore distinguo, non potest esse confusa, quia per eam animal non ita cognoscitur in Petro, ut vi illius cognitionis ab arbore non distinguatur, sed è contra, ita per eam cognoscitur, ut ab arbore distinguatur.

XV. 3. In Directam & Reflexam, & in Directam

ac Indirectam: Cognitio Directa ut opponitur Reflexæ, est illa quæ res primò cognoscitur, sive non ut antea cognita: Reflexa verò est illa, quæ res secundò cognoscitur, sive ut antea cognita; unde Directa est objectum Reflexæ.

XVI. Cognitio Directa ut opponitur Indirectæ, est illa, quæ objectum per se & propter se cognoscitur: Indirecta verò, quæ aliquid non per se & propter se, sed per accidens, & propter connexionem, quam habet cum objecto Directæ cognitionis, cognoscitur; sic Directa cognitio Patris est, Indirecta cognitio filii, quia filius dicit cognitionem necessariam correlationis ad Patrem, & propter illam cognito Patre cognoscitur.

XVII. 4. In Comparativam & Absolutam. Comparativa est, quæ objectum cognoscitur cum ordine ad aliud, ut cognitio Patris; nam pater, cum sit relativus ad filium, non potest cognosci sine ordine, seu relatione ad filium: Absoluta verò est illa, quæ unum cognoscitur sine ordine ad aliud, ut cognitio Petri secundum se sine ordine ad aliud. Hinc

XVIII. Colliges omnem cognitionem comparativam esse simul directam & indirectam respectu diversorum; Comparativam quidem & Directam respectu ejus, quod in se, & propter se cognoscitur, licet cum ordine ad aliud: Indirectam verò respectu ejus ad quod objectum, in quod fertur, dicit ordinem, & cum quo habet necessariam connexionem.

5. In Adæquatam & Inadæquatam: Adæquata illa est, quæ res tantum cognoscitur, quantum ex parte sua cognoscibilis est; ut cognitio Petri ut est hoc animal rationale: Inadæquata autem est illa, quæ res non tantum cognoscitur &c.; ut cognitio Petri ut est animal, rationalis præcisè &c.

XIX. Attende contra nonnullos ibi definiri cognitionem Adæquatam & Inadæquatam, non verò illius objectum adæquatum & inadæquatum; ac proinde cognitionem ibi non debere attendi ex parte objecti, sed ex parte sua, quod omnes fateri debent; quia cum eminus video confusè Petrum, ita ut appareat esse tantum animal, adæquatè illum cognosco ex parte objecti, dicor tamen Petrum inadæquatè cognitione cognoscere, quia illa cognitio ex parte sua non exprimit totum quod est in Petro; unde omnes cognitiones confusæ semper sunt inadæquatæ ex parte cognitionum, adæquatæ verò ex parte objectorum.

XX. Cognitio sub nomine Intentionis dividitur.

XXI. 1. In Formalem & Objectivam: Formalis est actus quo intellectus in objectum suum tendit, & ut sic ly *intentio* sumitur activè: Objectiva autem est objectum illius, & ut sic Intentio sumitur passivè.

XXII. Subdividitur utraque Intentio in 1. & 2.

XXIII. 1. Intentio formalis confunditur cum intentione directa ut opponitur Reflexæ, & est primus egressus potentie intellectivæ versus suum objectum; sive est repræsentatio objecti secundum esse non cognitum, secundum ea, quæ habet antè intellectum &c.; ut repræsentatio Petri quatenus est hoc animatum hæc animà rationali.

XXIV. 1. Autem Intentio objectiva est objectum illius.

XXV. 2. Intentio Formalis confunditur cum cognitione reflexa, & est secundus egressus potentie &c.; sive est repræsentatio objecti secundum esse cognitum, secundum ea, quæ habet post intellectum,

etiam, & intentionaliter tantum &c; ut representatio Petri quatenus est species, animal, ens &c.

xxvi. 2. autem objectiva est objectum illius.

xxvii. Subdividitur 2. objectiva in secundam objectivam secundum se, & secundam objectivam secundum modum significandi tantum.

xxviii. 2. objectiva secundum se (quam ordinariè Philosophi intelligunt per 2. objectivam) est concretum ex natura tamquam subiecto, & 1. intentione formali tamquam formâ, ut genus, species &c.

xxix. 2. objectiva secundum modum significandi tantum, est quæ quidem secundum se non est concretum ex natura tamquam subiecto, & 1. intentione formali tamquam formâ, sed tamen tale concretum significat, ut homo, animal, ens &c; homo enim pro forma dicit humanitatem, quæ non est 1. intentio formalis, ut patet, pro subiecto rem habentem &c; significat tamen concretum ex natura & 1. intentione formali, quia homo significat Petrum, Paulum, & cætera hominis individua per 1. intentionem formalem tam confusè concepta, ut in ratione hominis inter se non distinguantur. Pro maiori horum intelligentia, & communi ferè omnium Philosophorum, dum volunt ly *animal, homo* &c, esse primas intentiones objectivas, non secundas; inadvertentiâ detegendâ.

xxx. Adverte ex communi Grammaticorum, Philosophorum & Theologorum sensu, dari voces communes ab individuis abstrahentes; ac proinde ex instituto aliud significantes, quia ipsa individua; alioqui Grammatici voces communes frustra restringerent per signa demonstrativa *hic, hæc, hoc*; & Philosophi frustra de Universalibus disputarent; Theologi autem id ubique ex philosophia supponunt: favet insuper ratio, quia ly *homo* v. g. extrâ propositionem habet suum significatum ex instituto, non quidem humanitatem conjunctam hæc ceitati, quia (præterquam quod homini primò vocem *homo* audienti nulla hæc ceitas occurrat) attendendo ad significatum ex instituto, hæc propositiones essent falsæ; *homo est predicabilis de multis; homo non potius est Petrus, quam Paulus* &c, sed omnibus individuis humanis communis &c, quod nullus dixerit: undè fit quod vox *homo* v. g. duo dicat ex instituto, humanitatem, & rem habentem humanitatem formaliter præcisam ab omni hæc ceitate; quia verò humanitatem & rem, tamquam sibi intrinseca, realiter & in actu signato significat, & illam ut præcisam ab omni hæc ceitate non nisi tamquam sibi extrinseca, formaliter & in actu exercito præcisionis formalis ipsius ab omni hæc ceitate, *homo* secundum se, id est, secundum sibi intrinseca, realiter & in actu signato, rectè dicitur 1. intentio objectiva, ab eo, quod sit ut sic, objectum 1. intentionis formalis; secundum verò modum significandi, id est, secundum sibi extrinseca, formaliter & in actu exercito præcisionis formalis ipsius ab omni hæc ceitate, 2. intentio objectiva: si autè petas, an vox *homo* simpliciter dici debeat 1. intentio objectiva, an 2. objectiva? mihi melius simpliciter dicitur 2. intentio objectiva, quia *homo* nō dicitur nisi in actu exercito præcisionis formalis ab omni hæc ceitate (quidquid in actu signato ipsa individua significet) alioqui dicendo *homo*, diceretur *hic homo*, quod statim impugnabimus; quia tamen in verificatione propositionum attenditur identitas prædicati cum subiecto, vox *homo* in propositione censetur 1. obje-

ctiva, sive hic homo, aut 2. objectiva sive homo conceptus, pro diversitate extremi, cui conjungitur: hic tamen advertere debes vocem *homo* in propositione vera non retinere rigorosam significationem, quam habet ex instituto, sicut universalitatem non retinet, de quo infra; ac proinde hanc propositionem, *Christus est homo*, non esse veram, sumptâ voce *homo* secundum rigorosam significationem, quam habet ex instituto; alioqui hæc propositiones veræ esse deberent, *Christus est homo predicabilis de multis; Christus est homo non hic homo; Christus est homo qui est non potius Christus, quam Iudas*, quæ sunt hæreticæ; vera tamen est, & fidei, sumptâ voce *homo* secundum rigorosum sensum, quo juxta Philosophos, & Theologos universalis verificantur de individuis; at ille non est rigorosum significatum, quod habet ex instituto: quia, præterquam quod termini sint significativi extrâ propositionem, terminus *homo* est universalis ut patet, falsa autem est propositio, *individuum est universale*, licet sit significatum intrinsecum, reale & in actu signato vocis *homo*, restrictum per particulam *hic*, sive personaliter acceptum, sic ut propositio illa fidei, *Christus est homo* æquipolleat huic, *Christus est hic homo*. Hinc autem

xxx. Colliges 1. cognitionem hominis esse cognitionem distinctam à cognitione hujus hominis, idque quia *homo* dicit præcisionem universalem ab hæc ceitate, & profertur voce significante multa confusè; si enim dixerim, *Petrus veniat*, veniet: si verò *veniat homo*, non veniet, si plures sint; *hic homo* verò unum hominem determinatè significat.

xxxi. Colliges 2. non ideo à nobis tolli omnes voces communes, sive multis communicabiles, quia dicimus illas esse secundas intentiones objectivas; nam licet 2. objectivæ secundum se, id est, concreta ex prima intentione formali, & prima objectiva, ut genus & species &c, non possint communicari multis univocè ut quod, secundæ tamen objectivæ secundum modum significandi, de quibus hic agimus, ut *homo, animal* &c, sic sunt communes secundum extrinseca formaliter & in actu exercito, ut de facto sint secundum intrinseca realiter & in actu signato communicata multis univocè ut quod, ut patet in homine, qui ut sic, nihil aliud est, quam omnia individua humana, sive res omnes habentes humanitatem; qui verò putant voces *homo, animal* &c, esse objectum 1. intentionis, velint nolint, videntur omnes voces communes tollere, quia objectum 1. intentionis est illud, quod existit antè intellectum, quidquid verò est tale, est singulare, ut omnes fateri tenentur.

QVÆSTIVNCVLA I.

Quid sit sumi 1. intentionaliter.

RESOLVTIO.

xxxiii. Dico sumi 1. intentionaliter est sumi pro prædicatis, quæ rei conveniunt à parte rei, sive antè intellectum; ut *Petrus est hoc album, individuum constans hoc corpore* &c: prædicata verò quæ rei conveniunt antè intellectum, dicuntur 1. intentionalia.

xxxiv. Adde plerumque in Porphyrio, sumi 1. intentionaliter idem esse, ac 2. intentionem objectivam

vam secundum se sumi pro suo materiali significato, id est, pro eo quod afficit & denominat; ut genus pro animali, species pro homine, &c.

QVÆSTIVNCVLA II.

Quid sit sumi 2. intentionaliter.

R E S O L U T I O.

xxxv. **D**ico sumi 2. intentionaliter est sumi pro prædicatis, quæ rei conveniunt post intellectum, non antè; ut *homo est species*, *Petrus est animal*: prædicata verò, quæ rei conveniunt post intellectum, dicuntur 2. intentionalia; quæ sunt duplicis generis, scilicet 2. intentionalia secundum se, ut species, genus, &c. & 2. intentionalia secundum modum significandi tantum, ut *homo*, *animal*, *ens*, &c. & cæteri gradus metaphysici concepti sine hæcæitibus. Ex his

xxxvi. Colliges 1. 2. intentiones objectivas secundum se esse concreta quædam accidentalia conflata ex prima objectiva tamquam subiecto, & 1. intentione formali tamquam forma denominante; nam esse genus v. g. nihil aliud est, quam esse naturam realiter existentem, quæ est 1. intentio objectiva, conceptam conceptu generico, seu generificante, qui est 1. formalis, & forma denominans genus in concreto: ex his ulterius

xxxvii. Colliges 2. 2. intentiones objectivas non esse entia rationis strictè, prout scilicet ens rationis opponitur omni enti reali, & est quid fictum; quia si illæ sunt 2. objectivæ secundum se, nihil aliud sunt, quam concreta conflata ex 1. objectiva & 1. formali, quorum nihil est fictum, sed totum reale, prout ens reale opponitur ficto: si verò illæ sint 2. objectivæ ex modo significandi tantum, realiter identificantur, & formalissimè sunt objectivæ unum cum 1. objectiva, licet significant 2. objectivam secundum se, & ab illa, denominatione quadam extrinsecà, dicantur 2. intentiones objectivæ, genus, species, &c. denominatio autem illa extrinsecà dici non potest ficta, quia præcisè est id, quo intellectus dicitur cognoscens (quod est reale) 1. objectivas per modum objecti respiciens: ens autem rationis strictè debet saltem aliquid fictum includere: quòd verò Thomistæ post Durandum doceant omnes denominationes extrinsecas esse entia rationis strictè, omnino falsum est, quia sive sint à forma physica, sive ab intentionali, non minus sunt reales, quam ipsæ formæ à quibus sunt, nec ab eis distinguuntur, posito aliunde subiecto denominationis à parte rei.

xxxviii. Nec obstat quod non possint esse, nemine cogitante; nam ens fictum seu rationis strictè non est, quod non potest esse nemine cogitante ibi sistendo; aliàs omnis cogitatio, cognitio, intentio, formalis, &c. esset ficta, & ens rationis strictè; quia, ut patet, cognitiones illæ non possunt esse nemine cogitante, cum sint cogitationes; sed ens fictum seu rationis strictè est, quod non potest esse nemine de ipso cogitante. 2. verò intentiones sunt nemine de ipsis (puta in actu signato, & per actum reflexum) cogitante, eo modo quo ipsa cognitio est nemine de illa reflexè & in actu signato, per actum ab ea distinctum, cogitante.

xxxix. Dixi 2. intentiones objectivas non esse entia rationis strictè, prout scilicet ens rationis opponitur omni enti reali: quia certum est illas esse entia rationis latè, id est, actus rationis sive intellectus; entia verò intellectus, puta cognitiones & intentiones formales omnes, non minus sunt reales & realiter existentes, quam Petrus.

xl. Addo tamen 2. intentiones objectivas secundum se, sumptas pro relationibus in objecto intrinsicè existentibus (quomodo eas sumunt plerique Thomistæ) esse fictas, & entia rationis strictè; quia sic sumptæ non possunt esse nemine de ipsis in actu signato sive reflexo, per actum ab eis realiter distinctum, cogitante, & illas per fictionem naturis intrinsicè affingente: deinde tales relationes sunt planè superflue, cum sine illis sufficienter habeatur, quòd animal v. g. sit genus à conceptu generico, homo species à conceptu specifico.

xli. Nec obstat, quòd universalia dicant relationes identificabilitatis, communicabilitatis, superioritatis, &c. ad sua inferiora; quia illæ non sunt intrinsecæ, sed merè extrinsecæ, non secus ac conceptus universalificans, à quò naturæ reales habent quòd sint universales, multis inferioribus identificabiles, superiores, &c. de quibus amplior recurret sermo infra; pro clariori tamen dictorum de ente rationis intelligentia, sit

D V B I V M II.

Quid sit ens rationis strictè, quod duplex, & an detur.

xlii. **A**ntè Resolutionem

Suppono 1. dubium non procedere de ente rationis latè sumpto, prout confunditur cum ente, quod est ab intellectu subiectivè, ut omnes actus intellectus, aut directivè, ut arte facta; sed strictè, prout est ens, quod propriè fingitur.

xliii. Suppono 2. per ens rationis strictè sumptum non rectè intelligi ens intellectus cum exclusionem aliarum potentiarum: quia alioqui, frustra quærerent Philosophi an per voluntatem,phantasiam, & similes potentias ab intellectu distinctas, possit fieri ens rationis strictè; sed intelligi ens intellectus, sumendo intellectum pro potentia, cui familiaris sit ens rationis strictè facere. His suppositis sit

R E S O L U T I O I.

xliv. **D**ico 1. ens rationis strictè malè definitur, quod habet esse objectivè tantum in intellectu.

xlv. Probatur, quia alioqui negatio cognita ut negatio, identitas inter hircum & cervum cognita ut impossibilis, &c. esset ens rationis strictè, & ejus cognitio fingens, quæ tamen rem omnino apprehendit, prout reverà est ex parte objecti, & Deo omnino convenit; sed hoc est absurdum, ergò, &c. Probatur sequela majoris, quia talis negatio, talis identitas, &c. habet esse objectivè tantum in intellectu; remotè quidem & aptitudinaliter antequam cognoscatur; proximè verò & formaliter quando actu cognoscitur, ergò, &c.

xlvi. Dices ex R. P. Comptono disp. 13. Logica, negatio suo modo habet esse ab æterno, ergò cognita ut negatio, suo modo habet esse aliud, quam esse tantum objectivè in intellectu.

Respondeo

XLVII. Respondeo negando consequentiam, quia esse, quod habet negatio ab æterno, non est intrinsecè reale, magis quàm esse, quod ens rationis strictè suo modo habet ab æterno; extrinsecè verò est posse concipi, non quidem potentia sibi intrinsecà, sed potentia extrinsecà intellectus, quod esse omnino conyenit ab æterno enti rationis strictè, quod habet esse objectivè tantum in intellectu.

XLVIII. Instabis ex R. P. Poncio disp. I.^a Logice: negationes & privationes insunt entibus realibus independentè à consideratione; cæcus enim nullo considerante habet privationem visus, ergò, &c.

XLIX. Respondeo I.^o melius dici, formæ, quas negant, non sunt in entibus realibus independentè, &c. quàm negationes insunt, &c. quia inesse sonat esse quod negant: ut sequitur ex Divo Thoma I.^a p. q. 15. art. 3. ad I.^{um} ubi docet, *negationem sive privationem non habere in Deo ideam propriam, sed cognosci per bonum oppositum.*

L. Respondeo 2.º non aliter inesse, quàm prout sunt entia media inter ens à parte rei actuabile, & ens rationis strictè actuatum, ut consideranti patebit; illud autem nihil aliud est, quàm esse conceptibile, quod ab æterno sit conveniens enti rationis strictè, ut patet, tum ex dictis ad Comptonum, tum ex hac ratione: quia antequam ens rationis strictè sumptum actuatur, est illius actuati negatio, quæ aliud esse non potest, quàm tale medium. Ad quod non satis attendit obiciens, uti nec Pater Comptonus & alii.

RESOLUTIO II.

LI. Dico 2.º ens rationis strictè malè definitur ens impossibile judicatum existens, vel potens existere realiter.

LII. Probatur, quia rei definitio non dicit actum, sed potentiam; nec tam respicit actuale, quàm possibile: qui enim hominem definit, non debet hominem existentem definire; atqui illa definitio est entis rationis actualis ut patet: deinde ens rationis possibile est indifferens ut sit apprehensum vel judicatum, ergò, &c.

LIII. Dices cum Suarez & multis aliis, ens rationis strictè non habet aliud esse, quàm esse cognitum, ergò, &c.

Respondeo distinguendo assumptum, non habet aliud esse existentia, quàm esse cognitum, concedo assumptum; essentia, nego assumptum: sicut enim ens reale secundum genus suum modò est possibile tantum & secundum esse essentia, modò actuale & secundum esse existentia; ita ens rationis strictè modò est possibile tantum & secundum esse essentia, modò actuale & secundum esse existentia; sive modò cognoscibile tantum, modò cognitum.

LIV. Instabis ex R. P. Poncio Logice disp. I.^a relationes similitudinis aut dissimilitudinis inter duas chimæras existentes, existunt, etiamsi non cognoscantur existere, ergò vel etiam habent aliud esse existentia, quàm esse cognitum, quod negas; vel non habent aliud esse essentia, quàm esse cognitum, quod militat contrà conclusionem.

LV. Respondeo distinguendo assumptum, relationes, &c. existunt fundamentaliter, sive existentia sui fundamenti, etiamsi non cognoscantur existere, concedo assumptum; formaliter sive existentia propria, nego assumptum. De his autem infra, dum de relatione disputabimus.

RESOLUTIO III.

LVI. Dico 3.º ens rationis strictè est vel ens impossibile realiter, quatenus in anima objectivè secundum esse reale possibilitabile, id est, conceptibile ut possibile; vel ens possibile realiter, quatenus in anima objectivè secundum esse reale impossibilitabile, id est, conceptibile ut impossibile; ac proinde facere ens rationis strictè est illud ut tale apprehendere.

LVII. Probatur, quia per ens rationis omnes intelligunt illud, quod est impossibile existere aliter, quàm per intellectum actum de ipso cogitantem, atqui hoc soli enti impossibili vel possibili, &c. convenit, ergò, &c.

LVIII. Dices, hæc definitio est disjunctiva & multiplex, ergò non valet. Probatur consequentia, quia omnis definitio entis, quæ non est una, non valet: ergò, &c.

LIX. Respondeo negando consequentiam, ad ejus probationem distinguo, omnis definitio entis, quæ sit altera pars contradictionis, quæ non est una, non valet, concedo consequentiam; quæ sit contradictio, nego consequentiam: cum enim illud sit ens & non ens simul, debet explicari ejus essentia sub ratione entis, & non entis; tale autem est ens rationis strictè, quia nec illud quod est ens reale tantum, est ens rationis strictè, nec illud etiam quod est negatio tantum.

LX. Confirmatur Resolutio refutatione aliarum definitionum, & Resolutione sequenti.

RESOLUTIO IV.

LXI. Dico 4.º chimæra, negationes, privationes, &c. sunt entia rationis strictè, si accipiantur quatenus ab anima objectivè secundum esse reale possibilitabiles; secus, si accipiantur quatenus ab anima objectivè secundum esse reale impossibilitabiles. Idem extende ad relationes formales, & denominationes formales, acceptas ut intrinsecas denominatis extrinsecis.

LXII. Probatur, quia ens rationis strictè est factum; sed qui primum facit, fingit; & qui secundum facit, non fingit; nam omne figmentum secundum communem sensum (si judicium) est mendax & falsum, qui verò primum judicat fallitur, non item qui secundum, ergò, &c.

LXIII. Confirmatur, qui judicat unionem inter hircum & cervum esse impossibilem secundum esse reale, nihil fingit; sed illa unio est chimæra saltem ut quo, ergò chimæra (& sic de cæteris) non sunt entia rationis strictè, si accipiantur quatenus ab anima objectivè secundum esse reale impossibilitabiles; sed sunt præcisè entia secundum esse reale impossibilia, abstrahendo an sint vel non sint entia rationis strictè; chimæra tamen absolute sonat idem quod unio impossibilis inter hircum & cervum, sive idem quod hircus-cervus quatenus ab anima objectivè secundum esse reale possibilitabilis.

LXIV. Dices ex Eximio D. Caramuele: disp. I.^a Logice de ente rationis, impossibile est apprehendere idem simul esse impossibile & possibile; sed hoc fieri deberet, si chimæra, ad hoc ut sciret ens rationis strictè, accipi deberet quatenus

ab anima objectivè secundum esse reale possibilitabilis, ergò &c. Probatur minor, quia chimæra est essentialiter impossibilis, & ut foret ens rationis strictè, deberet posse ab anima concipi secundum esse reale possibilis, ac proinde simul esse possibilis & impossibilis, ergò &c.

LXV. Respondeo 1. retorquendo majorem: impossibile est idem simul esse singulare & universale, sed hoc fieri deberet, si Petrus & Paulus, ad hoc ut forent universale, accipi deberent quatenus ab anima secundum esse intentionale, unum: ergò &c.

LXVI. Respondeo 2. distinguendo majorem. Impossibile est apprehendere idem simul esse impossibile in actu signato sive ex parte sua, & possibile in actu signato sive ex parte sua, concedo majorem; idem simul esse impossibile in actu signato sive ex parte sua, & possibile in actu exercito sive ex parte actus, abstrahendo ab eo quod sit impossibile in actu signato & ex parte sua nego majorem: nihil autem aliud in proposito fieri debet.

LXVII. Adde ens rationis communiter assignari duplex, unum simplex, alterum compositum: simplex est quidpiam simplex impossibile, vel possibile, quatenus ab anima &c., ut supra: compositum est enuntiabile, aliquod impossibile, vel possibile, quatenus ab anima &c., etiam ut supra.

RESOLUTIO V.

LXVIII. **D**ico 5. contra Iamdunum, Vallesium, Mayronium, Erice 1. p. disp. 18. Caramuellem &c., datur ens rationis strictè tam compositum, quam simplex.

LXIX. Probatur, quia in eo nulla implicantia, & experientia docet nos propositiones impossibiles sapius apprehendere ut posibles; item & res simplices impossibiles ut posibles, & è contrà, ergò &c.

LXX. Dices 1. intelligibilitas est proprietas entis realis, ergò ens rationis strictè non est intelligibile, ac per consequens non datur.

LXXI. Confirmatur. Ens rationis non est in sensu, ergò nec in intellectu: quia nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu, ergò non datur.

LXXII. Respondeo distinguendo antecedens: intelligibilitas entis realis est proprietas entis realis, concedo antecedens; entis tam rationis strictè, quam realis, nego antecedens.

LXXIII. Ad Confirmationem.

Respondeo distinguendo antecedens, ens rationis non est in sensu formaliter & secundum se, concedo antecedens; occasionaliter sive occasione ab aliis accepta, uti sunt substantiæ, nego antecedens.

LXXIV. Dices 2. si detur ens rationis, sequitur dari duo contradictoria simul vera, esse scilicet ens rationis, & non esse, ergò &c.

LXXV. Probabis Sequelam, quia cum negatio entis rationis sit ens impossibile per intellectum possibilitabile, hoc ipso quod concipitur possibile, est ens rationis, ac proinde negatio entis rationis est ens rationis, in quo duo contradictoria sunt simul vera.

LXXVI. Respondet Pater Comptonus loco supra citato, negationem illam habere aliud esse, quam

objectivè in intellectu, ac proinde, hoc ipso quod concipitur, non esse ens rationis: sed primum esse falsum patet ex Resol. 1. secundum similitudinem esse falsum patet ex Resol. 2. Quare aliter

LXXVII. Respondeo negando sequelam; ad ejus probationem respondeo negationem entis rationis actualis esse ens rationis possibile, & illam non esse dum est ens rationis actuale, vel, dum illa est, non esse ens rationis actuale; negatio enim entis rationis actualis est ens impossibile per intellectum possibilitabile; ens verò rationis actuale est ens impossibile per intellectum de facto possibilitatum, ac proinde dic contradictoria numquam esse simul vera: undè isto quidem argumento valde premuntur omnes, qui ens rationis per esse actu cognitum essentialiter definiunt; sed non est cur propter illud Sotus & alii dicant, dari non posse entia rationis strictè, ut patet.

DUBIUM III.

An Deus? & quam potentia, fingere possint entia rationis strictè.

LXXVIII. **D**ico 1. fingere, & non efficere per actionem realem & physicam, quia ita effici proprium est entis realis; fingi verò, entium rationis strictè; Dubium autem procedere potest de intellectu, voluntate, phantasia & sensibus externis. Pro quo sit

RESOLUTIO I.

LXXIX. **D**ico 1. Sensus externi fingere non possunt entia rationis strictè.

LXXX. Probatur, quia ens rationis strictè semper fit per actum quasi reduplicativum, ut constat ex ipsius definitione: si enim sit ens reale, accipi debet ut in anima objectivè impossibilitabile secundum esse reale; si verò ens impossibile realiter, accipi debet ut in anima objectivè possibilitabile secundum esse reale, ad quæ requiritur reduplicatio super ens impossibilitabile, & super ens possibilitabile; sed sensus externi, nec sunt super ista objecta reduplicativi, nec attingere possunt tamquam objectum impossibilitabilitatem aut possibilitabilitatem entis; quia, ut experientia docet, sensus externi sunt ad unum objectum limitati, ut visus ad colorem, auditus ad sonum &c. ergò &c.

LXXXI. Dices, potest dari per Deum color affixus essentialiter loco A, qui tamen videatur in speculo in loco D existere, sed color ille ut in loco D existens est impossibilis, ergò potest visus ens reale objectivè secundum esse reale impossibilitare, ac per consequens facere ens rationis strictè.

LXXXII. Respondeo, transcant major & minor, nego consequentiam; quia licet visus colorem videat in speculo in loco D existere, non videt tamen ut possibilem ibi existere, sed tantum ut colorem ibi existentem, hæc enim non minus sunt diversa, quam videre colorem, & videre possibilitatem coloris sive colorem ut possibilem.

LXXXIII. Adde quod ne quidem visus attingat ubi speculi aut coloris, ut dicitur in lib. de anima.

ma. Huic autem argumento non satisfacit Pater Ovidius Metaph. Controv. 12. dum solum respondet vel talem colorem non esse possibilem, vel non futurum obiectum nostri visus, quæ gratis dicit.

RESOLUTIO II.

LXXXIV. **D**ico 2. Phantasia, sive potentia imaginativa fingere potest entia rationis strictè: est contra Murciam, Ovidium, Poncium &c.

LXXXV. Probatur, quia phantasia ex dicendis in libris de anima, est discursiva secundum quid, unde non secus ac intellectus potest ab obiectis sensuum accipere occasionem impossibilia fingendi possibilia, & possibilia impossibilia; sic enim sapius canis imaginatur umbram esse hominem, à quo fustibus exceptus est; Petrus arbores, quas eminùs videt, esse milites &c. Sed ibi phantasia canis umbram possibilem quæ umbram, & Petrus arbores possibiles quæ arbores, phantasiando esse hominem, milites &c, impossibilitant, ergo &c.

LXXXVI. Nec dicas ad 1. cū R. P. Poncio Logice disp. 1. de ente rationis, canem non imaginari umbram esse hominem, sed hominem esse in loco umbræ, quod est possibile: quia, præterquam quod cur hoc potius, quam illud imaginetur, probari non posse videatur, cum illo casu inter umbram & hominem non distinguat, & distinguere debeat, si solum imaginetur hominē esse in loco umbræ; mihi verosimilis est, quod dicimus: eodem modo solvendum quod dicit canem non imaginari nisi umbram sub illa proportionē, sub qua convenit cum homine, à quo exceptus est fustibus, quomodo umbra est possibilis esse homo, secundum quod in illa cum umbra convenit; nam præterquam quod nec id videatur probari posse; licet sub illa tantum proportionē umbram videat, saltem ex illa proportionē inferat per phantasiam, umbram, quæ talem proportionem habet, esse hominem: quis enim credat aves cum rostro impetunt uvas pictas, solum ex visu inferre, illas uvas veras esse in loco pictarum, aut pictas habere proportionem cum veris, & non inferre pictas esse veras uvas?

RESOLUTIO III.

LXXXVII. **D**ico 3. Voluntas & appetitus sensitivus fingere possunt entia rationis strictè: est contra Murciam, Ovidium, Poncium, Comptonum &c.

LXXXVIII. Probatur, quia potest intellectus aut phantasia hircocervum à se cognitum ut possibilem representare voluntati, aut appetitui sensitivo ut bonum & amabilem; item privationem doloris à se cognitam ut formam positivam, representare ut bonam & amabilem &c: sed illo casu voluntas & appetitus sensitivus fingeret ens rationis strictè, ergo &c.

LXXXIX. Nec dicas cum R. Patre Comptono Logice disp. 1. quod isto casu voluntas non fingeret entia rationis, sed ficta amaret: nam, non fingeret quidem ficta, quæ dicuntur intellectualia; ficta tamen, quæ dicuntur volita fingeret, quia illis daret fictionem specie distinctam ab ea, quam antè habuerunt, sicut actus Pauli fingens hircocervum, dat illi fictionem numero distinctam ab actu Petri hircocervum fingente.

LXXXX. Nec infest, nulla potentia potest fingere ens rationis strictè, quæ non potest dare esse intentionale suo obiecto, quod dare non potest voluntas: nam licet dare non possit esse intentionale intellectum, dare tamen potest esse intentionale volitum, sicut phantasia dare potest esse intentionale phantasticum: unde totum esse existentia entis rationis strictè non est solum cognosci, sed etiam appeti.

LXXXXI. Colliges ex præmissis conclusionibus à fortiori intellectum fingere posse entia rationis strictè.

RESOLUTIO IV.

LXXXXII. **D**ico 4. Cognitione Divinā inadæquate conceptā, & inadæquatione sumptā quatenus se tenet ex parte actus nostri formaliter præscindentis potest Deus primariò & immediatè per se fingere entia rationis strictè, sumendo ly *fingere* (non ut idem est, quod iudicio mendaci impossibile dicere obiectivè possibile) ad sensum definitionis entis rationis strictè suprā à nobis allatæ, quamquam favorabilius sumi posset, prout idem est, quod intellectualiter depingere, figurare, formare &c. Ita Henricus, Fonseca, Gillius, Egidius Lusitanus & Scotistæ communiter.

LXXXXIII. Probatur conclusio; potest Deus formare has apprehensiones enuntiativas, *Deus est impossibile realiter; negatio est ens possibile realiter*; sed illis casibus fingit entia rationis strictè juxta definitionem à nobis allatam suprā, ergo &c. Probatur major, quia potest has, *Deus est impossibile realiter est propositio falsa, negatio est ens possibile realiter est propositio falsa*; sed subiecta harum sunt dictæ apprehensiones enuntiativæ, ergo &c. Probatur minor primi syllogismi, quia non potest Deus habere hanc apprehensionem enuntiativam, *Deus est impossibile realiter*, quin apprehendat Deum ut impossibilem realiter, quomodo facit ens rationis strictè, ut patet, ergo &c.

LXXXXIV. Confirmatur 1. possunt in eodem intellectu simul stare assensus & dissensus circa idem obiectum per diversa media; item scientia, opinio, error &c; quid ni & cum cognitione experimentalī omninò certa, item & clarissima, de possibilitate entis, apprehensio impossibilitatis illius ob motivum aliquod particulare, v. g. ad exercitium intellectus circa tale obiectum? potest enim simul cum cognitione clarissima totius Sanctissimæ Trinitatis, in Deo Patre esse cognitio consula sui & Spiritus Sancti, ut cum Pater dicit *Filius est Deus*, *Deus est incarnatus* &c, quia ly *Deus* ibi præscindit à Patre & Spiritu Sancto; quidni & cum clarissima iudicativa possibilitatis ipsius Dei realiter, posset simul stare apprehensiva impossibilitatis ejusdem ob motivum aliquod particulare? in uno enim non videtur esse major imperfectio, quam in alio; & sicut nulla est imperfectio in Deo, entitatem ipsius Dei per præcisionem formalem extrinsecè & ex parte actus partiri in genus & differentiam, essentiam & attributa, in cognitionem omninò claram & confusam; ita non est imperfectio illam eandem ita partiri in cognitionē omninò claram possibilitatis entis realis, & apprehensivam impossibilitatis ejusdem ob aliud omninò motivum, pro quo attende ad dicenda

da

da infra Disp. 1. & de eo specialiùs in Theologia, quidquid alii dixerint, ergò &c.

LXXXV. Confirmatur 2. Sicut possum actum intellectiōis Dei perfectissimum ita formaliter præscindere à cæteris objectis, ut sit hujus tantum enuntiabilis; *Deus est realiter impossibilis est blasphemum*; sic illum eundem actum possum ita præscindere à prædicato istius propositionis, ut sit tantum sub mea formali præcisione apprehensio hujus, *Deus est realiter impossibilis*; quod non magis repugnat, quam quod sub mea formali præcisione sit tantum ens: sed isto casu fingit ens rationis strictè, ergò &c.

LXXXVI. Obijcies 1. Omnis cognitio falsa in Deo repugnat: sed apprehensio per quam faceret Deus ens rationis strictè, falsa esset, ergò &c. Minor & consequentia patent: probatur major, quia de fide est, Deum falli non posse, quo casu falleretur.

LXXXVII. Respondeo 1. retorquendo argumentum in cognitionem inadæquatam & confusam, quæ similiter in Deo repugnat, & tamen communiter admittitur, sensu paulò antè dato.

LXXXVIII. Respondeo 2. distinguendo majorem; cognitio falsa prout subest præcisioni objectivæ, in Deo repugnat, concedo majorem; & ratio est, quia illa ut sic esset intrinsecè falsa, quod repugnat summæ Dei veracitati & perspicacitati; prout subest præcisioni formali in Deo repugnat, nego; quia ut sic non est intrinsecè falsa, cum intrinsecè sit, & entitativè ipsa summa scientia & perfectissima rerum intuitio; sed ut subest meæ imperfectæ præcisioni formali, quod potius est hanc esse falsam, si vè falsò præscindentem cognitionis Dei perfectissimum actum in plures partes, cum sit simplicissima Dei entitas.

LXXXIX. Instabis, non minùs in Deo repugnat apprehensio falsa ut sub nostra præcisione formali, quam judicium falsum ut sub nostra præcisione formali; sed judicium ut sub nostra præcisione formali in Deo repugnat, non secus ac mentiri, ergò & apprehensio &c.

C. Respondeo negando sequelam majoris; quia judicium scienter falsum, quale illud esset in Deo, est mendax & malitiosum; quia in objectum tendit asserendo, si vè resolutivè sententiam ferendo; secus apprehensio falsa, quæ ut talis numquam tribuitur vitio, nec malitiosa dicitur; quia solum in objectum tendit cognoscendo & examinando ad sententiam ferendam de falsitate objecti; quæ apprehensio & examen propositionum hæreticarum, cum sit laudabile & perfectionis in Doctore Theologo, non potest esse in Deo ut extrinsecè tantum tale & sub nostra præcisione formali, ac intrinsecè summa, & summè clara ac infinitè certa scientia, vituperabile & imperfectionis, magis quam sit vituperabile & imperfectionis in Deo cognitio præcisi va præsentè adæquatà, confusa præsentè distinctà ejusdem objecti, modo ante explicato.

C1. Obijcies 2. Non potest Deus cognoscere objectum aliter ac est, ergò non potest facere ens rationis strictè.

C11. Respondeo distinguendo assumptum; non potest Deus cognoscere cognitione adæquatà formaliter, & prout est in Deo, objectum aliter quam est, concedo assumptum; cognitione inadæquatà formaliter, & prout subest nostræ præcisioni formali, nego assumptum; certissimum enim est cognitionem prout in Deo est & adæquatè formaliter sumptam, non posse esse falsam, aut tendere in objectum aliter ac est, sicut ita sumpta non potest esse confusa, examinativa & præcisi va; prout tamen sub nostra præcisione formali, & inadæquatà formaliter & ex parte nostræ præcisionis formalis sumpta, videtur necessariò esse posse falsa, & objecti aliter ac est: nam potest Deus hoc totum apprehendere, *Deus conceptus ut impossibilis, est conceptus conceptu fingente: Deus est impossibilis, est propositio falsa* &c; quo dato possum ipsius apprehensionem ut tendit in subjectum, à se ipsa præscindere ut tendit in prædicatum; ut verò tendit in subjectum dumtaxat, facit ens rationis, ut patet, est falsa &c; quia tamen cognitio Divina simpliciter accepta sonat cognitionem prout est in Deo realiter & ex parte ipsius, simpliciter aduitti, nec debet, nec potest, dari aliquam cognitionem Divinam fingentem, falsam, confusam, examinativam &c; sed cum hoc addito cognitio Divina, prout subest præcisioni nostræ formali, potest esse ex parte actus præscindentis fingens, falsa &c; uti & inadæquatà: in quo nullum absurdum, quia totum in imperfectionem actus nostri præscindentis refunditur.

C111. Confirmatur 3. Ex S. Thom. 1. p. q. 14. art. 9. *Quæcumque igitur possunt per creaturam fieri, vel cogitari, vel dici, & etiam quæcumque facere potest, omnia cognoscit Deus: etiamsi actu non sint*. Atqui per hominem fieri, cogitari & dici potest *ens reale in anima objectivè impossibile*, & *ens impossibile in anima objectivè possibile*, ergò Deus per apprehensionem cognoscit ens reale in anima objectivè impossibile, & ens impossibile in anima objectivè possibile: Probatur consequentia; quia alioqui nesciret immediatè quid cogitaret homo, sed mediatè tantum, si vè mediante homine; quod imperfectionem & dependentiam ab homine perfectioni Divinæ cognitionis repugnantem dicit, ergò &c.

C1V. Nec dicas, Deum scire quidem immediatè quid cogitet homo; sed per dissensum tantum, & non per assensum, in quo solo est imperfectio; quia volumus tantum scire per apprehensionem, nisi per dissensum intelligas apprehensivum & non judicativum: si verò sciat per dissensum hunc, & dissensus, v. g. *Deus est impossibilis, non est vera propositio*, ut tendens in subjectum à seipso ut tendente in prædicatum, ratione formali præscindatur, æquivaleret apprehensioni huic, *Deus non est possibilis*, quæ est ens rationis strictè.

DISPUTATIO II.

De Distinctionibus.

DUBIUM PRIMUM.

Quid Distinctio, sive an formaliter consistat in negativo, an in positivo.

A Ntè Resolutionem
cv. Suppono 1° omnes formas habere essentialiter, quod aliis dant, etiam accidentaliter; ac proinde distinctionem (in quocumque consistat) sibi dare essentialiter esse distinctum à quocumque, à quo dat suo subiecto, etiam accidentaliter, distinguere; & consequenter, si in negatione consistat, seipsam essentialiter distinguere à quocumque subiectum distinguit: sic enim unio seipsam unit cuicumque, cui dat suo subiecto uniri, & sicuti dat suo subiecto sibi uniri, ne procedatur in infinitum in modis; ita seipsam suo subiecto unit: hæc enim sunt omnibus communia, sed inde corrumpit præcipuum fundamentum PP. Oviædi, Comptoni, &c. contra nostram Resol. infrà.
cvi. Suppono 2° differentiam rectè dividi in constitutivam & Distinctivam; quia sicut eadem ut eadem, & convenientia in ratione aliqua communi, sunt entia in esse constituta, & non distinguuntur; ita habent differentiam constitutivam, & non distinctivam. Vnde R. Pater Comptonus disp. 19. Log. sect. 3. non rectè docet, conceptum differentie esse, facere rem diversam ab alia formaliter, quandoquidem id soli differentie ut differentie distinctivæ conveniat, & non differentie ut differentie constitutivæ, quæ rectè confunditur cum constitutivo rei, sicut illa cum distinctivo: & proinde sicut alius est conceptus constitutivus; quia rem respicit, & daretur, licet per impossibile omnia essent eadem; alius distinctivus; quia alia à re respicit, & non daretur, si per impossibile omnia essent eadem: ita alius est conceptus differentie constitutivæ, alius distinctivæ.

cvi. Suppono 3° negationem identitatis, sive negare identitatem inter Petrum & Paulum; v. g. non esse idem ac negare chimæram; quia licet identitas inter Petrum & Paulum in anima objectivè possibilibilis, sive conceptibilis, ut à parte rei possibilis, sit chimæra; aliud tamen est negatio identitatis inter Petrum & Paulum, aliud negatio identitatis inter Petrum & Paulum in anima objectivè possibilibilis: tum quia, cum dicitur inter Petrum & Paulum est negatio identitatis (quam locutionem omnes admittunt) subauditur similis illi, quæ est inter enssem & gladium; sicuti autem identitas, quæ est inter enssem & gladium, non est chimæra; ita nec negatio identitatis inter Petrum & Paulum est negatio chimære: quod autem identitas inter Petrum & Paulum similis illi, quæ est inter enssem & gladium, sit impossibilis, non facit distinctionem, quæ est inter Petrum & Paulum, esse negationem identitatis chimæricæ; sed identitatis, quæ alioqui esset, si negatio illa non es-

set; & ideo præcisè non est, quia ipsa præcisè est, & impossibilis est, quamdiu ipsa est: unde non est negatio identitatis chimæricæ; quia identitas chimærica independentè à negatione identitatis chimæricæ est impossibilis, & adhuc hæc ablata manet impossibilis, imò hæc posita fit possibilis, ut consideranti patebit. Vnde minùs etiam rectè in his R. Pater Comptonus loco citato. His autem suppositis, sit

RESOLUTIO.

Dico, distinctio in genere est negatio identitatis inter duo extrema, sive realia sint, sive rationis; quia ubicumque est negatio identitatis, ibi est distinctio. Ratio definitionis est, quia præter negationem identitatis inter duo extrema, ad distinctionem nihil positivum requiritur, & distinctio nec esse, nec concipi potest sine dicta negatione.

cix. Confirmatur: esse distinctum est unum non esse aliud, ergo distinctio est negatio identitatis inter unum & aliud. Consequentia patet: probatur antecedens 1° quia præcisè ablato non sive negatione, habetur unum esse aliud, sive identitas. 2° Quia licet in priori quàm sit negatio, nec sit non identitas, nec identitas; non potest tamen esse formalis distinctio; quia, cum in priori, nec sit identitas, nec non identitas, rectè sic discurritur: quod est in priori, nec pugnat cum identitate, nec cum non identitate; sed distinctio pugnat cum identitate, ergo non est in priori, sed demùm in posteriori, quando ponitur negatio, ut ostendimus: unde meritò Divus Thomas in 1um dist. 5^a q. 1ª art. 1. ad 1um ait, *Ubi- cumque est distinctio, ibi oppositionem esse contradictoriam.*

cx. Objicies 1° constitutivum rei est quid positivum, non negatio, & tamen est etiam rei distinctivum, ergo, &c.

cxi. Respondeo constitutivum rei formaliter, non esse rei formaliter distinctivum, sed fundamentaliter tantum, quatenus scilicet fundat dictam negationem identitatis inter se & aliud. Ratio est; quia si per impossibile tolleretur negatio identitatis inter Petrum & Bucephalum, adhuc maneret omne constitutivum eorum, cum absolute sint entia pure positiva; non essent tamen distincti, ut patet; sed Petrus esset Bucephalus: quia ubicumque non est negatio identitatis, est identitas, ut clarè patet ex hac propositione, *homo non est albus*, si tollas negationem, erit, *homo est albus*, quæ propositio significat identitatem inter prædicatum & subiectum. Deinde quotiescumque definit aliquid esse præcisè ablata tali vel tali formalitate, id in eà formaliter consistit; præcisè verò ablata negatione identitatis, tollitur distinctio objectiva, ergo hæc in negatione formaliter consistit. Quod autem Pater Comptonus loco supra citato dicat, multa nos per negationes explicare, quæ reipsa nihil minùs sunt, quàm negationes, ut indistinctum, punctum, irrationale, &c. nihil refert; quia non sunt præcisè posita negatione, & illa præcisè ablata non tolluntur, ut distinctio in proposito.

cxi. Objicies 2° quando dico, *Petrus est non Paulus*

lvi

lus, significo, Petrum esse distinctum à Paulo; sed illa propositio æquivaleret huic, *Petrus est Petrus*, quod totum est positivum: ergo distinctio non consistit formaliter in negatione, sed in positivo.

cxiii. Respondeo negando maiorem; quia nulla est ibi negatio identitatis Petri cum Paulo; sed è contrà affirmatio identitatis Petri secum; & sensus est, Petrus est non divisus sive indivisus à seipso; quia, cum Paulus sit quidpiam unum, Paulus idem est ac divisus à Petro, & non Paulus idem est, ac non divisus à Petro; esse verò non divisum sive indivisum à Petro est quidpiam positivum, nec aliud, quam ipse Petrus absolute sumptus: ergo cum dicitur, *Petrus est non Paulus*, æquivalenter dicitur, *Petrus est Petrus*, ac proinde per allatam propositionem non significo, Petrum esse distinctum à Paulo, sed Petrum esse Petrum.

civ. Adde, Petrum esse indivisum in se, idem esse, ac Petrum esse non divisum in se, sive non non Petrum; duæ verò negationes se mutuò afficientes immediate, se mutuò tollunt; ac proinde Petrum esse indivisum in se, idem est, ac Petrum esse Petrum.

cxv. Instabis 1° Petrum esse distinctum à Paulo est Petrum non esse Paulum: sed Petrum non esse Paulum, idem est, ac Petrum non esse non Petrum, & Petrum non esse non Petrum est Petrum esse Petrum, ergo Petrum esse distinctum à Paulo, idem est ac Petrum esse Petrum, & consequenter totum est positivum.

cxvi. Respondeo concessâ maiore, negando minorem pro secunda parte; Petrum enim non esse non Petrum, non est idem ac Petrum esse Petrum: quia prima istarum propositionum solum dicit id, quod Petrus non est; ac proinde æquivaleret huic, Petrus non est Paulus, non est lapis, &c. ubi solum dico id quod Petrus non est, abstrahendo ab eo quod Petrus est. Secunda verò dicit id quod est, abstrahendo ab eo, quod non est; quia licet in prædicato *Petrus* involvatur *non Paulus, non lapis, &c.* illa tamen negatio, quia infinitas & non præfixa copulæ, nihil negat, nec dicit id quod non est Petrus, sed relinquit totam affirmationem in suo statu; ac proinde eâ non obstante, propositio hæc *Petrus est non Paulus* æquivaleret huic, *Petrus est Petrus*, & solum dicit id quod Petrus est, abstrahendo ab eo quod Petrus non est; alioqui nulla esset distinctio inter negationem negantem, & negationem infinitantem.

cxvii. Instabis 2° esse distinctum, idem est, ac esse divisum ab alio, sed esse divisum ab alio, & esse indivisum in se, sunt idem; & ly *indivisum in se* nullam dicit negationem: ergo neque esse distinctum.

cxviii. Respondeo concessâ maiore, distinguendo minorem; sed esse divisum ab alio, & esse indivisum in se sunt idem fundamentaliter & positivè, concedo minorem: formaliter & secundum negationem, nego minorem: nam ly divisum ab alio formaliter dicit negationem essendi aliud, à qua indivisum in se præscindit; quia quando concipio *indivisum in se*, non concipio esse *divisum ab alio*, siquidem esse indivisum in se, est non esse distinctum à se, sive rem esse id quod est: esse verò divisum ab alio, est esse distinctum ab alio, sive rem non esse aliud: rectè autem concipio, rem non esse distinctam à se, sive esse id quod est, non concipiendo formaliter, rem esse distinctam ab alio, sive rem non esse aliud, sicut rem possum concipere, non

concepto alio à re distincto. Vnde etiam ex parte objecti, longè aliud est, rem esse indivisam in se, sive rem esse id quod est, quam rem esse divisam ab alio, sive rem non esse aliud; quia in uno formaliter est negatio, non autem in alio, sed fundamentaliter tantum. Quare dic consequenter unum se habere ad aliud, sicut se habet omne distinctum ab alio, ad esse indistinctum à se; quæ sunt valdè diversa.

cxix. Vgēbis 1° Petrum v. g. esse distinctum à Paulo, reipsa est duplex negatio: ergo idem est, ac Petrum esse indistinctum à Petro, quod totum est sine negatione positivum: ergo, &c. Probatur antecedens; quia est negatio negationis Petri inclusæ in Paulo relativè sumpto: nam Paulus, utpotè ens unum, dicit non esse Petrum: ergo Petrum non esse Paulum, sive esse distinctum à Paulo, idem est, ac Petrum non esse non Petrum, sive Petrum esse indistinctum à Petro, quod totum est sine negatione positivum.

cx. Respondeo negando antecedens, quia Petrum esse distinctum à Paulo, tantum est Petrum non esse idem, cum eo quod est divisum sive distinctum à Petro; quia Paulus dicit esse divisum sive distinctum à Petro: ubi vides esse unicam negationem; ut verò foret duplex negatio, Petrum esse distinctum à Paulo, deberet esse idem, ac Petrum esse non distinctum à Petro, quod totum est positivum & æquivalenter idem ac Petrum esse indistinctum à Petro. Cur verò Petrum esse distinctum à Paulo idem sit, quod prius, & non idem, quod hoc posterius, ratio est; quia *esse distinctum ab alio, non esse aliud, &c.* aliud est, quam rem esse idem secum, rem esse id quod est, &c. nam illud primum importat negationem essendi alterum, à quâ hoc secundum præscindit, etiam objectivè: & reverà, si per impossibile poneretur à parte rei præcisè objectum conceptus, quo dico, res est idem secum, præcisè poneretur sine ulla negatione, diversitate aut distinctione ab alio, & proinde omnia essent idem, quod absurdum videri non debet; quia ex illo impossibili posito quidpiam sequi impossibile, absurdum non est.

cxxi. Vgēbis 2° priusquam intelligatur in Petro negatio Pauli, debent intelligi Petrus & Paulus, utpotè istius negationis fundamenta; sed in illo priori intelligitur Petrus, ut non Paulus absolute sumptus; & è contrà Paulus ut non Petrus absolute sumptus: ergo Petrus independentè ab omni negatione habet, quod non sit Paulus, & è contrà.

cxxi. Respondeo, concessâ maiore & minore, negando consequentiam; quia licet in illo priori intelligatur Petrus ut non Paulus, & è contrà; non tamen intelligitur Petrus non esse Paulus, & è contrà; quia hæc secunda intellectio habet pro objecto unam negationem, quam alia non habet: intelligere enim Petrum non Paulum absolute sumptum, est intelligere, Petrum esse Petrum; quia non Paulus simul cum cæteris, quæ non sunt Petrus, idem est ac non divisum, sive indivisum ab alio, quod sit Petrus absolute sumptus, quod est, esse Petrum ipsum; intelligere verò Petrum non esse Paulum, est intelligere Petrum cum negatione essendi Paulum: quæ negatio, cum Paulum immediate non afficiat; sed identitatem inter Petrum & Paulum, non est negatio negationis Petri inclusæ in Paulo relativè sumpto ad distinctam personam: & consequenter Petrum non esse Paulum,

lum, non est idem ac Petrum esse non Paulum, vel Petrum esse Petrum; sed illa est negatio, quæ est formaliter distinctio; & consequenter Petrum non esse Paulum, est, Petrum esse distinctum à Paulo.

CXXII. Superurgebis, Petrum esse Petrum, est negationem Petri non esse: quia opponuntur contradictoriè tanquam negatio & habitus; sed negationem Petri non esse, est, Petrum non esse Paulum & cætera quæ non sunt Petrus: ergo Petrum non esse Paulum est Petrum esse Petrum; ac per consequens, totum positivum, licet negativè expressum, nulla negatio. Probatur minor: quia negatio Petri involvitur in Paulo relativè sumpto ad distinctam personam & cæteras, quæ non sunt Petrus: ergo negationem Petri non esse, est Petrum non esse Paulum & cætera, quæ non sunt Petrus; ac per consequens, est, Petrum non esse Petrum.

CXXIII. Respondeo, concessa maiore, negando minorem; quia negationem Petri non esse, non est, Petrum non esse Paulum, & cætera: quia ibi est duplex negatio, hæc verò una dumtaxat, ut patet ex præmissis: sed est, Petrum esse indivisum à se, esse id, quod est, &c. quod abstrahit ex parte intellectus & objecti sive Petri, ab eo, quod Petrus sit vel non sit Paulus. Ad probationem minoris, concedo antecedens: nam ideò dicimus, Petrum esse non Paulum, &c. esse idem ac negationem Petri non esse, Petrum esse Petrum, &c. quia negatio Petri involvitur in Paulo relativè sumpto ad personam distinctam, &c. ita ut, Petrus est non Paulus, sit idem ac, Petrus est non divisus, est indistinctus, &c. à Petro. Nego tamen consequentiam; quia, Petrum non esse Paulum, dicit negationem identitatis inter Petrum & Paulum, à qua, negationem Petri non esse, sive Petrum esse (quod idem est) abstrahit ex parte actus & objecti, ut diximus. Ex his

CXXIV. Colliges 1° contrà PP. Vasquez, Hurtadum, Oviedum, Comptonum recenter & alios, distinctionem formalem objectivam esse quidpiam purè negativum, sive puram negationem; non verò ipsa positiva extrema (in quibus fundatur) negativè expressa; nam ens quodlibet, ut unum dicit esse, & non esse aliud, ita tamen ut possit concipi esse ex parte actus, quin concipiatur non esse aliud; ut vel ipsa experientia docet: & ratio est; quia sunt duæ rationes diversæ incluse in uno; 1ª enim est positiva, & dicit esse indivisum à se; 2^a negativa, & dicit esse divisum ab alio. Vnde aliud est Petrum esse, aut Petrum esse non Paulum, ac Petrum non esse Paulum: ac per consequens prius est Petrum esse unum secundum rationem positivam unius, quam secundum negativam ejusdem unius, quod utramque illam rationem involvit.

CXXV. Colliges 2° distinctionem hæc non sumi pro actu intellectus vel alterius potentie unum ab alio formaliter extrinsecè distinguuntis; sed pro negatione identitatis inter duo extrema, quæ ab extremis seipsa distinguatur, & è contrà extrema ab ea seipsis; quod etiam contingit in unione, quæ (ut potè causa formalis uniti, uti dicta negatio distincti) seipsa extremis unitur, & extrema seipsis illi uniuntur; potest tamen dici, extrema ab illa negatione per illam negationem distinguui, quia est formalis ratio se ab aliis, & alia à se distinguendi: sic enim subiectum dicitur esse in eodem loco cum suo ubi per suum ubi; quia ubi est formalis ratio se, & alia à se constituendi in loco.

CXXVI. Colliges 3° distinctionem opponi iden-

titati, sicut unitas opponitur pluralitati, scilicet contradictione; nam sicut unitas dicit essentialiter negationem pluralitatis; ita distinctio dicit essentialiter negationem identitatis: ac proinde sicut Petrus est idem secum, quia indivisus in se, & vera est hæc propositio, *Petrus est formaliter Petrus*; ita Petrus non est idem cum Paulo, quia est divisus à Paulo, & vera est hæc propositio, *Petrus non est formaliter Paulus*.

D V B I V M I I.

Quomodo Distinctio in genere dividatur.

CXXVII. **A**ntè Resolutionem Suppono distinctionem realem in rigore variè sumi: 1° prout media est inter rem & rei negationem: 2° prout media est inter rem & rem antè intellectum & in actu signato: 3° prout media est inter rem & rem post intellectum & in actu exercito rationis-ratiocinatæ aut rationis-ratiocinantis unum ab alio distinguuntis: hæc enim, licet communiter dicatur rationis, realis tamen est, prout reale opponitur ficto. Hoc supposito sit

R E S O L U T I O.

CXXVIII. **D**ico distinctio in genere rectè dividitur 1° in realem (sumendo ly *realem* secundo modo) & rationis: Realis verò subdividitur in modalem & physicam: Rationis autem in Rationis-ratiocinatæ & Rationis-ratiocinantis.

CXXIX. Dividitur 2° in adæquatam & inadæquatam: 3° in intrinsecam & extrinsecam: 4° in positivam & negativam.

D V B I V M I I I.

Quid Distinctio Realis, Physica, & Modalis.

R E S O L U T I O I.

CXXX. **D**ico, Distinctio Realis in genere opponitur Distinctioni rationis; & est, quæ mediat inter rem & rem antè operationem intellectus: ut inter Petrum & Paulum, modum & modum, & modum ac ejus modificatum. Dixi *inter rem*, ubi per rem intellige rem latè sumptam, prout tamen dicit esse quidpiam existens antè operationem intellectus, sive existat tanquam ens solidae entitatis, ut Petrus, & res quælibet itricte sumpta; sive tanquam ens tenuis, & debilis entitatis, ut unio, & quilibet modus.

Signa Distinctionis Realis.

P R I M U M.

CXXXI. **P**rimum signum infallibile distinctionis Realis pro creatis, sit *capacitas prædicatorum contradictoriorum*, ut album non album, stans non stans, &c. unde rectè sequitur, Petrus stat, Paulus non stat, ergo Petrus & Paulus distinguuntur realiter: ad hoc autem signum rectè reducitur aliud, videlicet, *Quorum unum perire potest, altera remanente*, quod videtur Augustini 6. de Trinit. cap. 6. & Aristotelis 7. Topic. cap. 1. si potest alterum sine altero

altero esse, non erit idem. Ratio signi sumitur ex Aristotele lib. 4°. metaph. cap. 3°. Impossibile est idem simul esse, & non esse. Cetera signa, quæ ab alijs passim adferuntur, in hoc radicanitur, vel fallunt; quare illa tamquam superflua omitto.

RESOLUTIO II.

CXXXII. **D**ico 2°, distinctio realis Physica (quæ sola simpliciter & absolute realis dicitur) est, quæ mediat inter rem & rem solidæ entitatis, id est, inter res, quæ tales sunt, ut ex vi entitatis suæ possint existere separatim sine alterius adminiculo; sic forma à materia, albedo à pariete distinguitur.

CXXXIII. Dixi, *Quæ tales sunt, ut ex vi entitatis suæ possint existere separatim*, &c. quia, si ad distinctionem Physicam separatio actualis (saltem possibilis) ut v. g. non existentia unius, existente altero; unum non esse, ubi est alterum, &c. requireretur; Personæ Divinæ inter se non distinguerentur realiter Physicè (quod est hæreticum) quia ob necessariam inter se connexionem, & in se summam in perfectione infinitatem, numquam actu ab invicem separari possunt, aut una existere, non existente aliâ; non esse, ubi est altera, &c.

CXXXIV. Per has particulas autem, *ut ex vi entitatis suæ*, &c. excludit distinctionem modalem, illam, v. g. quæ intercedit inter duos modos; quia duo modi, non vi suæ entitatis, sed vi suorum subjectorum, nec sine adminiculo alterius, sed subjectorum suorum tantum, ab invicem separatim existere possunt.

Signum Distinctionis Realis Physicæ.

CXXXV. **S**ignum infallibile hujus distinctionis sit, vel mutua quoad existentiam entium solidæ entitatis actualis vel saltem possibilis, vi entitatis extremorum separatio; ut comprehendam distinctionem mediam inter relationes Divinas, Paternitatem scilicet, Filiationem & Spirationem, quæ infinite solidioris sunt entitatis, quam entia creata (dato, quod illæ in positivo consistent, de quo nos aliquid 1^a parte Theolog.) quæ actu ab invicem separantur.

RESOLUTIO III.

CXXXVI. **D**ico 3°, distinctio realis modalis est quæ intercedit, vel inter modum & ejus modificatum, ut inter unionem & unitum; vel inter duos modos, ut inter duas uniones. Sed pro majori intelligentia

CXXXVII. Adverte, nos per modos intelligere tenues & debiles quasdam entitates, in eo à rebus sive solidis entitatibus distinctas, 1°, quod hæc non sint duorum realiter distinctorum unio, in quo essentia modi consistit, ut ostendemus in Physica. 2°, quod modi ex suæ entitatis debilitate desinant desinentibus subjectis; nec possint, illis desinentibus, à Deo, vel sine subjecto conservari, vel in alio collocari; secus res, quarum aliquæ, ut formæ materiales, vi suæ entitatis desinant desinentibus subjectis; tales tamen sunt, ut à Deo, vel sine subjecto conservari possint, vel in alio collocari: quæ autem entitates in particulari sint modi, & quæ res, dicitur in Physica.

Signum Distinctionis Realis Modalis.

CXXXVIII. **S**ignum infallibile distinctionis modalis sit inseparabilitas mutua unionis ab extremis, & unionum inter se, ratione sui præcisæ: nam modos ut v. g. uniones ratione suorum subjectorum à se mutuo separari posse, sic ut una existat, aliâ desinente, negari non potest: cur autem pro signo illo non adferamus, non mutuum extremorum separabilitatem, ob alterutrius saltem, debilem nimis entitatem; commodius dicitur in Physica, dum modos definiemus.

CXXXIX. Querit hic R. Pater Comptonus, an distinctio modi à re sit major, quam unius rei ab alia absoluta: respondet autem communiter esse formaliter majorem, sic nempe, ut distinctio modi à re, extrema sua magis distinguat, quam distinctio unius rei absolute ab alia absoluta: quod sic probat: illa magis distinguuntur & differunt, quæ minus conveniunt; sed res & modus sæpe minus conveniunt, quam duæ res absolute; res enim sæpe est substantia, modus accidens, ergo, &c.

CXL. Contrà verò est, quod distinctio sit negatio identitatis; non est autem major identitas inter duas res absolutas, quam inter modum & rem; quia illæ se totis, saltem vi entitatis suæ, separantur; non ita modus & res: unde plures sunt, qui identificant (saltem minus rigorosè) modum rei: deinde majores illas formales convenientias (quidquid sit de fundamentalibus, quas solum vulgus attendit) independentes ab intellectu, prout est distinctio (de qua in proposito) numquam potui capere; quia per hæcæcitatem & hæcæcitatem, semper intellexi id, quo præcisiissime & summe, quam fieri potest, unum distingueretur ab alio; Physicè, si hæcæcitas Physicè sumatur; Metaphysicè, si hæcæcitas Metaphysicè sumatur: in præcisiissima autem & summa distinctione unius ab alio, nullam unquam reperi convenientiam; & alioqui non est, cur negaretur universale rigorosè ante intellectum. Sed de hoc adhuc aliquid infra contra Arriagam & alios, præsertim Tractatu 2°. Disp. 5^a de Individuo.

D V B I V M I V.

*Quid Distinctio rationis in genere, Ratio-
nis-ratiocinantis, & Rationis-ratiocinate.*

RESOLUTIO I.

CXLI. **D**ico 1°, distinctio Rationis, ut opponitur distinctioni reali, est, quæ mediat inter rem & rem post operationem intellectus; ut inter animal & rationale, Petrum ut prædicatum & Petrum ut subjectum: nam ista, ut ex decursu patet, sunt eadem res simplex ante intellectum, & nonnisi intellectus, vel similis potentia distinctivæ beneficio distincta.

CXLII. Dices tamen: intellectus, vel alia potentia distinguens, nihil mutat in re; ergo, si animal & rationale in re sint res simplex, etiam beneficio intellectus, vel similis potentia distinctivæ, non erunt distincta.

CXLIII. Respondeo distinguendo antecedens, intellectus, &c. nihil mutat in re intrinsecè & ex parte rei sive objecti, concedo antecedens; & ratio est: quia omnis mutatio nova intrinseca sit per additionem novæ formæ intrinsecæ; intel-
lectus

lectus verò, & omnis actus ipsius est rei, seu objecto v. g. Petro extrinsecus, utpote in cognoscente sive intelligente existens: nihil mutat in re extrinsecè & ex parte sua sive actus, nego antecedens; quia extrinsecè & ex parte sua sive actus modò rem, v. g. Petrum, confusè, modò distinctè repræsentat: ex quo fit, ut res sive Petrus dicatur extrinsecè & ex parte actus mutari; nam sicuti conceptus distinctus est alius à confuso; ita Petrus distinctè conceptus, extrinsecè alius est à seipso confusè conceptus.

RESOLUTIO II.

CXLIV. Dico 2° distinctio Rationis-ratiocinantis est, quæ mediat inter rem & rem eandem objectivè, substantem conceptibus solo numero distinctis. Talis est inter ens concretum & entitatem abstractum; ens enim tertiarum & gladium secundæ declinationis; Petrum subjectum & Petrum prædicatum, *Petrus est Petrus*. Quamdiu enim *Petrus* non repræsentatur ut subjectum, ut prædicatum, &c. reduplicativè; sed specificativè, tamquam id, quod est subjectum, prædicatum, &c. semper substat conceptibus solo numero distinctis, ut patet.

RESOLUTIO III.

CXLV. Dico 3° distinctio rationis-ratiocinatæ est, quæ mediat inter rem & rem eandem objectivè, substantem conceptibus plusquam numero distinctis, ratione diversorum terminorum, in ordine ad quos, illam repræsentat: talis est inter animalitatem & rationalitatem in Petro; bonitatem & sapientiam in Deo. Vnde merito D. Thom. in 1um sentent. distinct. 2. q. 1. art. 2. dicit, *Sapientiam & bonitatem esse omnino unum re in Deo, sed differre ratione, & hanc differentiam, non tantum esse rationis-ratiocinantis, sed ex proprietate ipsius Dei, id est, sed ex eo, quod Deus ex se dicat ordinem ad terminos plusquam solo numero distinctos. Pro majori tamen horum intelligentia, fit*

QVÆSTIVNCVLA I.

CXLVI. Qværes 1°, cur, cum communi ferè omnium non dicamus distinctionem Rationis-ratiocinantis esse mediam inter rem & rem eandem sine fundamento in re; Rationis-ratiocinatæ verò è contrà, cum fundamento in re.

CXLVII. Respondeo 1° imprimis non videri tanti hac in parte faciendam auctoritatem communem; quia ut notat R. Pater Ruyssius, Tract. de scientia Dei Disp. 6. Sect. 6. divisio ista distinctionis fuit inter antiquos Scholasticos inaudita, & consequenter à fortiori illæ distinctionum definitiones. Deinde definitiones illæ procedunt ex principio nobis post Nominales & plerosque Recentiores falso (ut Dub. 5° sequenti videbitur) distinctibilitatis scilicet ejusdem rei realiter simplicis in diversos conceptus objectivos inadæquatos.

CXLVIII. Respondeo 2° cur à communi recedat,

mus, rationem esse, quòd vel neutra istarum distinctionum habeat fundamentum in re; vel utraque illud habere debeat; quod sic probo: vel enim res sive objectum realiter simplex consideratur absolute & secundum se, vel comparative & cum relatione ad diversos terminos?

CXLIX. Si prius, peto quâ ratione objectum realiter simplex, absolute & secundum se consideratum, sit fundamentum distinctionis rationis-ratiocinatæ, & non distinctionis rationis-ratiocinantis: non enim 1° quia conceptibile ratione-ratiocinatâ distinguente, & non ratione-ratiocinante; quia, ut omnes fatentur, de facto utraque concipitur: non etiam 2° quia ratio-ratiocinans bis idem repræsentat, & ratio-ratiocinata aliud & aliud, saltem ex parte termini, quem objectum respicit; nam à tali respectu præcinditur, & supponitur objectum considerari absolute & secundum se.

CL. Si postterius; similiter peto, quâ ratione objectum realiter simplex, comparative ad diversos terminos consideratum, sit fundamentum distinctionis rationis-ratiocinatæ, & non distinctionis rationis-ratiocinantis: non enim 1°, quia dicit ordinem tantum ad diversos terminos, sive reales, sive intentionales, specie distinctos; & non ad diversos, sive reales, sive intentionales, solo numero distinctos; quia uterque ordo eidem objecto convenit, ut omnes fateri tenentur: non etiam 2°, quia ratio-ratiocinans bis idem repræsentat; ratio verò ratiocinata aliud & aliud ex parte terminorum: nam (præterquam quòd illud ipsum, quod est fundamentum rationis-ratiocinatæ propter repræsentabilitates in ordine ad diversos terminos reales, quos producere potest, sit fundamentum rationis-ratiocinantis propter repræsentabilitates in ordine ad diversos terminos intentionales, sive conceptus, quibus repræsentari potest) sicut ratio-ratiocinans bis idem absolute & secundum se sumptum repræsentat, ita & ratio-ratiocinata; & sicut ratio-ratiocinata aliud & aliud ex parte terminorum repræsentat; ita & ratio-ratiocinans; quia, ut dixi, in re haud minus sunt diversæ repræsentabilitates per conceptus solo numero distinctos, quàm per specie distinctos, aut quàm diversorum effectuum producibilitates; quæ, si simul cum terminis ratione attingantur, res, juxta communem, à seipsa distinguitur cum fundamento in re; igitur similiter distinguitur à seipsa cum fundamento in re, si illæ ejus repræsentabilitates simul cum terminis ratione attingantur, quod fit, toties, quoties res per conceptus solo numero distinctos repræsentatur; quandoquidem conceptus illi repræsentabilitates rei attingant cum ordine ad seipsos, utpote istarum repræsentabilitatum & suipius repræsentationes.

CLI. Confirmatur: quandò dico, *Petrus est Petrus*, in actu exercito distinguo ratione-ratiocinante Petrum à seipso, & Petrus distinctionem illam fundat; & quando dico, *Petrus est animal*, in actu exercito distinguo ratione-ratiocinatâ Petrum à seipso, & solus idem Petrus distinctionem illam fundat; non verò *Petrus* & sensationes, ad quas ut animal dicit ordinem, quia illæ, utpote inter se realiter distinctæ, fundant distinctionem realem Physicam; ergò neutra habet fundamentum in re, vel utraque illud habere debet, quod mihi omnino verius.

CLII. Dices ex R. Pare Comptono Logic. disputat. 23. Sect. 1^a. Sicut res eadem sine fundamento in re diversis nominibus synonymis appellatur, *vestis & vestimentum, ensis & gladius, &c.* sic, ut tota distinctionis ratio in vocem refundatur; ita res eadem sine fundamento in re diversis conceptibus synonymis concipitur, sic, ut tota distinctio in intellectum refundatur; ergo distinctio rationis-ratiocinantis est distinctio, quae non habet fundamentum in re.

CLIII. Respondeo distinguendo assumptum; res eadem absolute & secundum se sumpta, sine fundamento in re diversis nominibus, & conceptibus synonymis appellatur, concipitur, &c. concedo assumptum: & ratio est; quia, cum ut sic sit indivisibilissima unitas sub praecisione formali ab omni respectu transcendentali ad terminos extrinsecos, ex parte objecti non potest esse fundamentum talis vocum & conceptuum, &c. diversitatis: res eadem comparativè & cum ordine ad diversos terminos, sive reales, sive intentionales, considerata, sine fundamento in re diversis nominibus & conceptibus synonymis appellatur, concipitur, &c. nego assumptum; numquid enim res eadem, quae productiva diversorum effectuum, potest concipi aut nominari diversis conceptibus aut nominibus cum fundamento in re comparativè, &c. sumpta? id omnes fatentur; ergo & quae ex parte sua conceptibilis diversis conceptibus, nominabilis diversis nominibus, potest concipi & nominari diversis conceptibus & nominibus cum fundamento in re comparativè, &c. sumpta; & sicut illa tota distinctio non refunditur in effectus, sed in rem & effectus, quos respicit; ita & hic totum in conceptus & voces refundi non debet, sed in rem & conceptus ac voces, quos respicit.

QVÆSTIVNCVLA II.

CLIV. QVæres 2°. an alterutra, aut utraque distinctio rationis-ratiocinantis & rationis-ratiocinata sit ficta.

CLV. Respondeo contrà Thomistas, neutram esse fictam; sed è contrà utramque realem; quia utraque habet fundamentum in re comparativè sumpta, & cum relatione ad diversos terminos; nulla autem distinctio habens tale fundamentum in re potest esse ficta; quia scilicet non est tam rei distinctio, quam terminorum, qui sapissimè realiter sine ulla prorsus fictione sunt distincti: quod verò non sit tam rei distinctio, quam terminorum, ratio est; quia semper supponit respectus ad distinctos terminos, ut patet ex sequentibus exemplis: Petrus confusè conceptus in ordine ad sensationem, à seipso distinctè conceptus in ordine ad rationem, ratione-ratiocinata distinguitur: Petrus conceptus cum ordine ad conceptum prædicantem, à seipso conceptus cum ordine ad conceptum in eadem propositione subjicientem, ratione-ratiocinante distinguitur.

CLVI. Confirmatur, quia fingere, est rem possibilem in mente objective impossibilitate, & rem impossibilem in eadem objective possibilitate; ibi autem nihil tale fit; sed res realiter sumpta eo modo concipitur, quo est conceptibilis, ergo, &c. minor patet, consequentia est legitima; major probata est Disp. 1ª Dub. 2.

QVÆSTIVNCVLA III.

CLVII. QVæres 3°. unde habeat intellectus quod rem unam & realiter eandem, modò à paucioribus, modò à pluribus, distinguat, quod fit in fabricatione universalium, de quibus infra.

CLVIII. Respondeo, id habere à sensu, juxta hoc commune axioma, *Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu*: per hoc enim quod sensus notet in objecto operationes ex communi sensu notabiliter diversas, illud perceptum per ordinem ad illas, vel potius earum aliquas, modò à pluribus, modò à paucioribus distinguit, prout notavit, similis speciei operationes pluribus vel paucioribus convenire: cum enim visus nositer in Petro eminèssè visio notat solam sensationem, movetur intellectus ad illum concipiendum ut animal, & ad illum non distinguendum, nisi à non sentientibus, sive non animalibus: cum verò in eodem notat rationationem, movetur intellectus ad illum concipiendum ut hominem, & ad illum distinguendum à non hominibus, qui sunt pauciores, quam non animalia.

CLIX. Dixi operationes ex communi sensu notabiliter diversas: 1°. quia cum ante intellectum non datur universale specificum, operationes, in quas tendit sensus, ut summum speciem formali possibili possunt esse speciem diversas; nisi dixeris fieri speciem formali actuali diversas in actu exercitio ipsius visus, unam ab alià notabiliter distinguentis, de quo universali per visum infra. 2°. quia notabilis duorum inter se diversitas, aliundè, quam ex communi sensu, à nobis difficulter dignoscitur, ut ostendemus in Physica.

CLX. Dices fortè, multa sunt, quae à seipsis distinguui possunt ratione-ratiocinata; & tamen, vel nullas habent operationes, vel saltem non nisi nobis incognitas; ut albedo, ubi, duratio, &c. quae concepta ut accidentia à pluribus, ut entia à paucioribus distinguuntur; ac per consequens ratione-ratiocinata; ergo, quod intellectus rem unam realiter eandem, modò à pluribus, modò à paucioribus distinguat, haberi non potest à sensu notante in illa operationes notabiliter diversas, &c.

CLXI. Respondeo, nos id non tradidisse, ut regulam generalem pro omnibus, sed ut clariorem pro aliquibus, iisque entibus, quorum operationes notabiliter diversas cognoscimus: generaliter tamen dici, intellectum id habere partim ex sensu, partim ex objecto; ex sensu quidem; quia sensus, vel tam imperfectus est, ut simul & semel distinctè totum objectum suum non attingat; vel tam fecundus & perfectus, ut possit objectum suum, sive per visum, sive per tactum, &c. modò actu distincto, modò actu confuso sentire; & sic intellectui non minus fecundo, illud, nunc à pluribus, nunc à paucioribus distinguendi occasionem præbere: ex objecto verò, quia non dicit repugnantiam, sed è contrà capacitatem sentiri, ac repræsentari istis diversis actibus, distincto scilicet, & confuso; sicut sui producit species distinctas & confusas. Distinguiamus igitur albedinem ut accidens à seipsa ut ente ratione-ratiocinata; non quia illius distinctionis præbet fundamentum per operationes suas notabiliter diversas, in ordine ad quas, modò distinctè, modò confusè concipi possit; sed quia intellectus propter suam fecunditatem potest, occasione accepta à sensibus,

sibus, illam modò confusè ut ens, modò distinctè ut accidens per diversos actus repræsentare; & quia ipsa ex parte sua ad id nullam dicit repugnantiam.

D V B I V M V.

*An detur Distinctio media inter Realem & Rationis.*CLXII. **A**ntè Resolutionem

Suppono 1°, mediam illam distinctionem posse esse duplicem, formalem unam Scotisticam, & objectivam aliam Thomisticam, quæ vix, aut ne vix quidem distinguuntur, attentis virtualitatibus objectivis, quæ objectivæ sunt, ut infra patebit.

CLXIII. Suppono 2°, multum distingui rem realiter eandem esse distinguibilem distinctione se tenente ex parte actuum distinguendum; & rem realiter eandem esse distinguibilem, vel potius distinctam (quia, quæ semel intrinsecè distincta, semper sunt distincta) distinctione se tenente ex parte sua sive rei; quia illa distinguibilitas est extrinseca tantum, & rebus intrinsecè indivisibilissimis, ut Deo, conveniens; hæc verò intrinseca, & solis intrinsecè divisibilibus conveniens: an verò res realiter simplex solam distinguibilitatem extrinsecam admittat? an etiam intrinsecam? id est, quod hic quaerimus.

CLXIV. Suppono 3°, in entibus deveniendum ad unum conceptum intrinsecè indivisibilem; vel alioqui procedendum in infinitum; & tale ab omnibus putatur esse ens; ens autem non solum posse concipi diversis conceptibus synonymis, sed & esse objectum apprehensionis, iudicii, discursus, volitionis, nolitio- nis, &c. nullus dubitat: quia verò ex eo, quod ordinem dicat ad istos diversos terminos, nullus agnoscit in eo diversas ex natura rei formalitates, aut virtualitates objectivas; neque præcisè ex eo, quod ens quodvis aliud ex se ordinem dicat ad diversos effectus, sensationem, ratiocinationem, &c. videtur, in eo agnosci debere diversas ex natura rei formalitates aut virtualitates objectivas: unde longè aliud est objectum distingui ratione-ratiocinatâ, vel saltem longè aliud esset, suppositâ veritate istius discursus, quem infra probabimus; quàm distingui formaliter ex natura rei aut objectivè, quæ tamen non satis à Scotistis & Thomistis distinguuntur, quia ibi 1um sit, non 2um. His autem suppositis sit

R E S O L U T I O I.

*Refellitur Distinctio Formalis Scotistica.*CLXV. **D**ico non datur distinctio Formalis Scotistica, sive ex natura rei.

CLXVI. Refellitur 1°, distinctio Formalis Scotistica (ut Scotistæ fatentur) mediat inter formalitates antè intellectum diversas, alias & alias, &c. infero, ergò & inter formalitates antè intellectum, & consequenter etiam realiter separabiles; nam idè præcisè duo sunt realiter separabilia; quia antè intellectum separabilia; quandoquidem idè præcisè duo non sint realiter separabilia; quia non sunt antè intellectum separabilia: *Oppositorum enim eadem lex*; Hæc autem ratio videtur esse à priori. Atqui, quæ sunt realiter separabilia distinguuntur realiter, saltem ut modus & mo-

dificatum, non verò distinctione formali media &c. ergò &c.

CLXVII. Confirmatur ratio ista autoritate Aristotelis 4° Metaph. in principio: *Omne ens, vel est in se, & sic est reale; vel est in apprehensione, & sic est rationis*: Infero, ergò distinctio media inter duo entia in se, est realis, saltem talis, qualis est inter modum & modificatum, ergò & media inter formalitates ante intellectum.

CLXVIII. Respondebit fortè R. P. Poncius ex Metaph. disp. 20. n. 50. ens reale dividendum in propriè dictum, id est, quod est propriè res, prout res opponitur formalitati; & impropriè dictum, id est, quod est res, prout res etiam complectitur formalitates: & consequenter ad argumentum respondet, distinguendo consequens, ergò & inter formalitates antè intellectum formaliter separabiles, concedet consequentiam; realiter propriè, negabit consequentiam: ad confirmationem autem similiter distinguet, ergò distinctio media inter duo entia in se est realis propriè dicta, id est, media inter res & res propriè dictas, negabit; impropriè dicta, concedet.

CLXIX. Contrà 1°, quaero, an illud ens reale, quod per R. P. Poncium dicitur impropriè ens reale, nihil de ente rationis participet, an aliquid? sive, an secundum se totum sit ante intellectum, vel non? si primum, tam propriè est ens reale, ac pura negatio est ens purè negativum, pura affirmatio, ens purè affirmativum, &c. quidquid sit, an sit negativum vel affirmativum rei, an modi; substantiæ an accidentis; separabile an inseparabile, &c. quod non respicit negationem ut opponitur enti, sive affirmationem ut opponitur non enti, sed talem negationem, aut talem affirmationem: libenter autem fatemur, formalem distinctionem ex natura rei Scotisticam non esse talem, qualis est inter Petrum & Paulum; sed contendimus non propterea desinere esse propriè realem, magis quàm brutum desinat esse propriè ens reale, quia non est Petrus aut Paulus; & si reverà detur, putamus signa distinctionis propriè realis (quæ communiter assignantur) fallere, haud secus, quàm si pro signo puræ negationis adferretur illud, *quod pure opponatur substantiæ*; signum puræ negationis fallere diceremus, quia accidens purè opponitur substantiæ, & tamen non est pura negatio. Vnde ly *impropriè* non est particula alienans omnem distinctionem propriè realem, sed propriè realem talem, qualis est inter Petrum & Paulum v.g. Secundum autem recusant P. Poncius & alii Scotistæ admittere; & meritò, quia alioqui esset ens mixtum.

CLXX. Contrà 2° sicut illa, quæ sic distinguuntur post intellectum, ut præciso intellectu, nullo modo sint distincta post intellectum, sunt per præfatum Authorem propriè ratione distincta; ita illa, quæ sic distinguuntur ante intellectum, ut præciso eo quod propriè est ante intellectum, nullo modo sint distincta ante intellectum, sunt propriè distincta realiter; quia eodem modo se habet distinctio propriè realis ad ly *ante intellectum*, quo distinctio propriè rationis se habet ad ly *post intellectum*; sicut enim præcisè ablato intellectu hæc tollitur; ita præcisè ablato ente, quod est ante intellectum, illa tollitur.

CLXXI. Contrà 3° cur non potius R. P. Poncius docet, signa distinctionis propriè realis fallere, eò quod non omnibus propriè realiter distinctis conveniant; quàm dicat ea, quibus non conveniunt, esse

realiter distincta, non tamen propriè? sic enim nulum esset periculum totam philosophiam confundendi, & ex entibus propriè dictis, faciendi impropriè dicta. Quid si dicam, hominem quàm animal rationale, propriè non esse hominem, sed quàm animal rationale risibile tantum? omnes merito me explodent; quia ad hominem propriè dictum, cum communi, nihil requiritur præter genus & differentiam præcisè excludentem alia membra ex opposito dividentia animal, sive condistinguentem hominem à non hominibus: igitur similiter merito exploditur illud ens reale impropriè dictum, & distinctio realis impropriè dicta; quandoquidem genus & differentiam præcisè excludentem alia membra ex opposito dividentia distinctionem, sive distinguentem distinctionem realem à non distinctione reali sive distinctione rationis, contineat.

CLXXII. Contrà 4° distinctionem realem propriissimam definit R. Pater Poncius loco citato: *Distinctio realis propriissima est illa, quæ reperitur inter ea, quæ sunt separabilia, seu quorum unum potest esse sine altero: vel inter ea, quorum unum est principium seu causa alterius: vel denique inter ea, quæ subiectantur immediate in rebus separabilibus.*

CLXXIII. Ad primam partem definitionis, fateor distinctionem propriissimam reperiri inter ea, quæ sunt separabilia, quorum unum potest esse sine altero, &c. Sed puto, contradictoria sequi ex ista definitione & ejus supra n. 168. allatâ responsione, nempe ea, quorum unum potest esse sine altero, &c. distinguui realiter propriè, & non distinguui realiter propriè; quod sic probo. Ea, quorum unum potest esse sine altero, non aliter per ipsum distinguuntur, quàm ea, quorum unum est principium & alterum non est principium, aut quàm ea, quorum unum producit, alterum non producit; quia esse & non esse, non magis contradictoriè ante intellectum opponuntur, quàm produci & non produci, esse principium & non esse principium; atqui hæc, ut patet in filiatione & Essentia Divina per ipsum, in creaturæ essentia & existentia, non distinguuntur realiter propriè, ergo neque ea, quorum unum potest esse sine altero: unde hæc distinguuntur realiter propriè, ut dicis, & non distinguuntur realiter propriè, ut bene infertur.

CLXXIV. Ad 2^{am} partem definitionis similiter fateor, distinctionem realem propriissimam reperiri inter ea, quorum unum est principium, sive causa alterius: sed etiam puto, contradictorium sequi ex ista definitione & ejus allatâ responsione; quod sic probo. Ea, quorum unum potest esse & aliud non esse, æquè, imò magis distinguuntur, quia summè distant, quàm producent & productum, sive quàm ea, quorum unum est principium sive causa alterius, atqui ista, ut jam statim vidimus, non distinguuntur realiter propriè, ergo, &c.

CLXXV. Ad 3^{am} autem partem ex dictis contra 1^{am} duas satis patet. Qui autem nobiscum dicunt illa esse realiter propriè distincta, quæ distinguuntur ante intellectum, ista absurda commodissimè vitant, ut infra videbimus, dicuntque signa ista omnibus & solis distinctis ante intellectum convenire: non ita P. Poncius, dum asserit multa distinguui ante intellectum, quibus non conveniant.

CLXXVI. Refellitur 2° vel sapientia in Deo v. g. animalitas in Petro, &c. prout formaliter est ante intellectum, dicit aliquam realitatem realiter non identificatam Deo, Petro, &c. vel non?

CLXXVII. Respondebit, dicere aliam à Deo, Pe-

tro, &c. realitatem impropriè dictam & formaliter, non verò aliam propriè dictam & realiter.

CLXXVIII. Contrà id illa realitas impropriè dicta est creata, vel non?

CLXXIX. Non 1um, quia alioqui ratione diversarum formalitatum posset Petrus v. g. creari & non creari; ac proinde formalitates realiter propriè inter se distinguenter; quia ea propriè realiter distinguuntur, quorum unum creatur, aliud non creatur. Neque etiam 2um, quia, quod est, & creatum non est, à se est, saltem formaliter, & ante intellectum, unde formaliter & ante intellectum, tam rationalitas in Petro esset à se, quàm sapientia in Deo (quidquid illa realiter in Petro sit creatura, hæc in Deo realiter Deus) hoc autem est absurdum.

CLXXX. Refellitur 3° formalitas entis ut distincta formaliter ab hæcitate Petri, v. g. vel in se est una communis & identificabilis Deo & creaturæ, v. g. Petro, vel non? Non primum, quia statim sequeretur, Deum esse creaturam, & è contrà, creaturam esse Deum ante intellectum, juxta hoc commune syllogismorum principium, *Quæcumque ante intellectum sunt eadem uni tertio*, modo supra explicato, (uti esset formalitas entis, cum qua Deus & creatura essent idem) sunt eadem inter se ante intellectum. Imò sequeretur, Deum esse creaturam realiter, & è contrà, quod absit. Probatur hæc sequela: quia formalitas illa entis posset existere in Deo & Petro realiter, imò de facto in illis realiter existeret, ut patet, sed per hoc quod existat realiter, nihil perdit eorum, quæ ipsi, ut distinctæ formaliter ab hæcitate conveniunt; & ipsi ut sic distinctæ conveniunt, esse unam communem & identificabilem Deo & creaturæ, quod actuatur; ergo id realiter retinet, & consequenter Deus est realiter creatura (quod absit) & è contrà, juxta allatarum principium, *Quæcumque sunt realiter eadem uni tertio* incapaci contradictoriorum, sunt realiter eadem inter se. Non etiam secundum, quia si formalitas entis ut distincta formaliter ab hæcitate Petri v. g. non esset in se una, communis & identificabilis Deo & creaturæ; idè esset, 1° vel quia esset ut sic quiddam singulare; & hoc non, quia sumitur ut distincta à singularitate sive hæcitate. 2° vel quia esset quiddam ex natura sua incommunicabile; & hoc etiam non: quia de facto Deus est ens formaliter, Petrus & quælibet creatura est ens communicatum realiter. 3° vel quia esset realiter idem quod hoc individuum, scilicet Petrus: neque etiam hoc, quia identitas realis non tollit distinctionem formalem: nam (præterquam quod sit illis formalitatibus identificata) alioqui nihil esset quod eam restitueret, non quidem intellectus, quia debet esse ante intellectum, & alioqui esset tantum distinctio rationis; non causa realiter existens, per illam separationem sive realem sive formalem, 1°, quia separatio supponit distinctionem. 2° quia sic distinctio formalis non esset intrinseca contrà suos Authores. 3° quia nulla potest assignari differentia inter separationem duorum ab invicem realem & formalem, factam ante intellectum à causa realiter existente, ergo, &c.

CLXXXI. Respondet P. Poncius loco supra citato, formalitatem illam entis non esse realiter communem & identificabilem Deo & creaturæ; sed formaliter tantum & per non repugnantiam, id est, per hoc quod in suo conceptu nullam dicat repugnantiam ad hoc, ut Deo & creaturæ realiter identificetur; quia ut sic nihil est creatum, nec increatum,

tum, singulare nec universale, sed abstrahens ab utroque.

CLXXXII. Contrà 1°, sicut nihil est realiter identificabile ei, à quo realiter distinguitur; ita nihil est formaliter identificabile ei, à quo formaliter distinguitur; atque formalitas entis saltem formaliter distinguitur à Petreitate, sive Petro ut tali, ergo, &c. si verò dicat non esse quidè identificabile formaliter, sed realiter; ea, quæ distinguuntur formaliter debere distingui realiter, ac proinde non esse identificabilia realiter, ante satis ostensum est.

CLXXXIII. Contrà 2°, si formalitas illa entis sit utrique, Deo & creaturæ identificabilis: da, Deo identificari; si identificetur formaliter, Deus erit formaliter creatura & econtrà; si realiter, Deus erit realiter creatura & econtrà, ut n. 180. ostensum est. Deinde cum sic identificari debeat, ut per te non perdat formalem distinctionem, inde absurdū absurdorum sequitur videlicet, sic illam esse idem cum Deo & creatura ante intellectum realiter, aut saltē formaliter, ut tamen non sit idem cū Deo & creaturā ante intellectū simpliciter sive formaliter, quod idem est (cum hoc sit prius) ac Petrum sic esse hominē, ut tamen Petrus non sit animal, uti Ref. 1^a ostendimus.

CLXXXIV. Refellitur 4°, juxta hanc sententiam admitti debet 1° cōpositio formalis ante intellectū in Divinis. 2° Deum per se non esse formaliter sapientē. 3° Essētiam Divinam plusquā ratione distingui à relationibus, & consequenter Patrem non esse summē simplicē: à quibus cōmuniter abhorrent Theologi, uti ex professio in Theologiā ostendimus.

CLXXXV. Respondet R. P. Poncius loco suprà citato à Divinis excludi cōpositionem propriē realem, formalem verò esse necessariam. 2° satis esse quod Deus sit per se eminenter sapiens & sapientiæ radix, licet non sit ipsa formalitas sapientiæ; sed ab ea formaliter distinguatur. 3° in Conciliis non definiti Essētiam Divinam plusquā ratione distingui à Relationibus, quidquid id sit in Florent. dictum à quodam Ioanne Theologo. 4° Deum esse summē simplicem realiter, licet non sit summē simplex formaliter, quia Concilium Rhemense, Florentinum, alia Concilia & Patres per summam Dei simplicitatem aliud non intendunt, quā compositionem propriē realem & partium à se mutuō perfectibilium, contrà Gilbertum Porretanum, excludere; non verò formalem, quæ, cum primum à Scoto inventa sit, tunc non erat in quæstione, sed sola illa realis.

CLXXXVI. Contrà: jam ostensum est, distinctionem formalem esse propriē realem: licet tamen propriē realis non esset, saltem opponitur simplicitati summæ. & ista, quæ ibi adstruitur, majori, quam propugnabimus infra: ergo admitti non potest: probatur consequentia; quia in Deo summa adstrui debet, quæ salvā auctoritate Scripturarum & Conciliorum adstrui potest simplicitas: deinde difficulter valde probabitur, Deum non esse, saltem formaliter, ante intellectum & ex natura rei perfectibilem, semel dato, quod non sit formaliter sapientia sua, prout illa sententia adstruit; id autem non ausim asserere. Nec dici potest cum eodem ibidem, quod non sit formaliter perfectibilis, quia Deus est, aut quia fundamentaliter est ipsa sapientia: nam ad 1^{am} patet; quia si distinctio ista formalis tollat divinam simplicitatem, ut contendimus, Deum tollit; ad 2^{am} similiter patet; quia sicut in homine esse fundamentaliter risibilitatem, &c. non tollit perfe-

ctibilitatem hominis per illam; ita nec Dei perfectibilitatem per sapientiam, &c. tollit, quod Deus sit fundamentaliter ipsa sapientia. Denique Concilia & Patres non tantum intendunt excludere à Deo compositionem propriē realem; sed omnem illam, quæ opponitur simplicitati possibilium summæ, sic ut Deo, utpote entium omnium possibilium perfectissimo, tribuant summam simplicitatem, quæ ulli tribui potest, ut omnes fateri tenentur.

RESOLUTIO II.

Refellitur objectiva distinctio Thomistica.

CLXXXVII. Refellitur 1°. Vel distinctio illa objectiva mediat inter formalitates ante intellectum intrinsecè diversas, vel post intellectum tantum? si 1^{am}, distinctio illa objectiva Thomistica confundi debet cum Scotistica, & eodem modo impugnari: si post intellectum tantum (præterquā quod malè vocetur objectiva, quasi se tenens ex parte objecti) cum intellectus nihil mutet in re intrinsecè, etiam post intellectum dici non possunt intrinsecè diversæ, sed extrinsecè tantum, ac proinde distinctio illa objectiva Thomistica, necessariò confundi debet cum formali Nomina tum & nostrā.

CLXXXVIII. Respondet R. Pater Comptonus, distinctionem illam objectivam mediare inter formalitates ante intellectum intrinsecè fundamentaliter diversas, & post intellectum intrinsecè præcisivè, id est, negatione se tenente ex parte præcisionis, non intrinsecè negativè, id est, negatione se tenente ex parte objecti, actualiter diversas: sic enim disp. 24. Logic. Sect. 5ª rem totam explicat: Dico itaq; ante operationem intellectus, seu actum præcindentē, nullam in objecto actualem fuisse distinctionem, sed solum aptitudinalem, seu fundamentalem, vel, ut alii vocant, virtuales, intellectus verò suā sagacitate prædicta hæc realiter identificata intentionaliter separat ac dividit, ita ut uno representato seu cognito, aliud non representetur, sed perinde se habeat, atque si in objecto omnino non esset, non quidem abstractione negativā, seu negando rationale esse unitum animali; hoc enim esset falsum, ut rectè S. Thomas citatus Sect. 3. num. 2. sed præcisivā, cognoscendo scilicet animal, nullā per illum actum factā mentione rationalis. In duobus igitur fundatur hæc conclusio, secunditate objecti, & intellectus subtilitate.

CLXXXIX. Contrà 1° nulla est distinctio inter intrinsecè præcisivè & intrinsecè mentaliter; intrinsecè autem mentaliter idem est, quod intrinsecè extrinsecè, quæ opponuntur, ergo, &c.

CLXXXX. Contrà 2°, per præcisionem formalem attingitur totum objectum totalitate objecti, vel non? Respondebit attingi totum objectum totalitate objecti realis, non verò totalitate objecti intentionalis sive præcisionis; quia intellectus præcindentendo animal à rationali in Petro præcisivè tollit identitatem, quæ est inter animal & rationale in Petro: sed velim scire, quomodo distinguatur totum objectum totalitate objecti realis, à toto objecto totalitate objecti intentionalis sive præcisionis: vel enim distinctio illa est intrinseca simpliciter; & sic incidit in sententiam Scotisticam: vel est intrinseca præcisivè & mentaliter, & idem est quod intrinseca extrinseca, quæ opponuntur; vel

est omnino extrinseca, & sic in nostram sententiam inciditur.

CLXXXI. Contrā 3° si præcisio formalis in eodem indivisibili objecto repræsentet unum sine alio ex parte sua tantum, & in actu exercito; non verò ex parte objecti & in actu signato, sic ut ante illam nulla sit actualis distinctio; rectè sequitur, totam distinctionem esse formalem purè extrinsecam & mentalem. Probat sequela, quia tota distinctio ex eo est, quòd unum ex parte actus repræsentetur sine alio, quòd sanè totum est ex parte præcisionis, quæ nihil mutat in re, nisi ut summum præcisivè, id est, mentaliter, ac proinde extrinsecè.

CXCII. Contrā 4° vel objecti fecunditas sive eminentia (ut vocant alii) facit ut in ipso objecto ex parte objecti sit unum & alterum manifestabile, sive duo manifestabilia, vel unicum ex parte objecti repræsentabile; sed diversis conceptibus in solâ subtilitate intellectus, & non repugnantia objecti fundatis? si 1um, manifestè inciditur in sententiam Scoti: si 2um (præterquam quòd idem sit de ente ut ente, quòd negat, quia eadem fecunditas & subtilitas intellectus respectu illius, quæ respectu aliorum, quorum est unicū manifestabile ex parte sua quandoquidem totum fundetur in ipso intellectu,) inciditur in sententiam Nominalium & nostram. Deinde sicut objectum propter illam eminentiam non potest dici realiter à seipso distinctum, ita nec objectivè & formaliter: item sicut propter eminentiam illam non potest inæquatè produci quoad intrinsecam, ita nec sic concipi. Præterea sicut illa eminentia nihil est ante intellectum, nisi una indivisibilis realiter, formaliter & objectivè entitas, sive res; ita nihil confert ad distinctionem in re realem, formalem aut objectivam intrinsecam. Denique sicut qui Deum, secundum quod est in se, ridet, non potest dici videre bruta, lapides, &c. in se, licet Deus in se sit eminenter idem quòd illa in se; sed dici debet videre id, quòd est eminenter bruta, lapides, &c. ita qui concipit rem unam realiter, formaliter & objectivè simpliciter, non potest dici concipere rem unam realiter, formaliter & objectivè plures, licet sit eminenter res realiter, formaliter & objectivè plures; sed dici debet concipere rem, quæ est eminenter res realiter, formaliter & objectivè plures, quæ totò cælo distinguuntur, & plus volunt Scotistæ & Thomistæ, aliàs nobiscum sentirent: nec rationalitas & animalitas simpliciter distinguerentur objectivè aut formaliter, sed objectivè eminenter, aut formaliter eminenter, quòd jure negant; quia sic etiam dici possunt realiter eminenter distingui, quòd negant.

CXCIII. Refellitur 2° distinctio Thomistica. Res una realiter simplex non est apta distingui, per diversos conceptus formales in diversas formalitates objectivas; sed distinctio objectiva, sive virtualis Thomistica, debet mediare inter diversas formalitates objectivas, saltem post diversos conceptus formales, ergo non datur.

CXCIV. Probat major si res eadem realiter simplex esset apta distingui per diversos conceptus formales in diversas formalitates objectivas, idem realiter posset concipi & non concipi simul, putà eodem conceptu; sed id contradictoriè repugnat, ergo, &c. Probat minor, idem realiter simplex & indivisibile in creatis, produci & non produci totum, scilicet eadem productione; existere & non

existere adæquatè, scilicet eadem existentia; uniri & non uniri, scilicet eadem unione, secundum omne, quòd est ipsi identificatum, contradictoriè repugnat, ergo & idem realiter concipi & non concipi totum simul. Consequentia tenet à pari.

CXCV. Respondebis 1° negando hanc minorem: quia licet contradictoriè repugnet idem concipi & non concipi secundum idem, quòd non fieret; non tamen repugnat idem concipi & non concipi secundum diversas formalitates, quòd tantum fieret; nam Petrus, v. g. conciperetur secundum animalitatem, & non conciperetur secundum rationalitatem; non verò conciperetur & non conciperetur secundum rationalitatem tantum.

Sed contrā infero. Ergo idem similiter potest produci & non produci secundum diversas formalitates, licet non possit secundum idem; quia si non sint contradictoria idem respectu diversarum formalitatum concipi & non concipi simul, non erunt etiam produci & non produci simul: unde Petrus poterit produci secundum quòd est animal, & non produci secundum quòd est rationalis: ex quo sequitur dari posse genus immediatè individuatum à parte rei, videlicet hoc animal productum sine rationali, quòd quidem omnino chimericum arbitrantur, sed contrā infra agemus.

CXCVI. Respondebis 2° esse disparitatem inter concipi & non concipi, & produci & non produci, quòd scilicet hæc terminentur, ad idem secundum idem, sc. existentiam rei, quæ est una omnium virtualitatum: non item ista, sed ad cognoscibiles objecti terminantur, quæ sunt diversæ, ut vel ipsa experientia docet.

CXCVII. Sed contrā 1° id ipsum est quòd quærimus, an scilicet in eadem re realiter simplici sint diversæ cognoscibiles objectivæ, ita ut una ejusdem rei formalitas sit cognoscibilis non cognita alià ex parte objecti; videturque id omnino esse contrā Divum August. lib. qq. 83. q. 32. dicentem, *Vnam rem non posse aliam, alio plus intelligere*. Deinde eandem rem realiter simplicem posse concipi & non concipi secundum intrinsecam, & illam diversas conceptibiles sive cognoscibiles habere, reipsa sunt unum & idem: undè petis principium.

CLXXXVIII. Contrā 2° tibi gratis dato, quòd in eadem re simplici sint diversæ cognoscibiles objectivæ, peto, quare non sint etiam diversæ producibiles.

CLXXXIX. Respondere non potes, cum communi Adversariorum, 1° disparem esse utriusque rationem, eò quòd scilicet producibilitas, unibilitas & similia, conjungantur cum existentia Physica rei, quæ, cum sit unica, consequenter non potest esse nisi unica producibilitas, unibilitas, &c. ejusdem rei realiter simplicis; conceptibilitas verò sive cognoscibilitas non conjungatur cum existentia Physica rei, quia etiam res Physicè non existentes cognosci possunt. Id (inquam) Respondere non potes, quia producibilitas in rebus, producibilitas & unibilitas in modis, sunt quid prius ipso conjungi cum existentia Physica rei; ideo enim produci vel non produci potest, conjungi vel non conjungi cum existentia Physica rei, &c. quia in re est producibilitas vel non producibilitas existentia Physicæ: imò fieri potest, ut producibilitas unibilitas, &c. (si sint rei merè possibilis, & numquam existura) non conjungantur cum existentia Physica rei,

rei, ergo independenter ab existentia Physica rei iudicandum de una vel pluribus ejus producibilitatibus. Deinde si conjungi cum existentia Physica rei tolleret diversam producibilitatem inadæquatam rei; idem esset; quia alioqui sequeretur de eadem re existente verificari hæc prædicata, produci & non produci; ergo conjungi cum existentia Physica rei tollit similiter diversam cognoscibilitatem inadæquatam rei existentis, aliàs sequeretur de eadem re existente verificari hæc prædicata cognosci rem existentem & non cognosci rem existentem. Unde vides, esse eandem difficultatem pro cognoscibilitate, ac pro producibilitate; quia non minus cognoscibilitas rei ut Physicæ existentis debet conjungi cum existentia Physica, quam ipsa producibilitas. Denique prædicata aliqua, non idem sunt contradictoria, quia terminantur ad subjectum existens; aliàs album & dulce respectu pomi existentis essent contradictoria; sed quia sunt affirmatio & negatio ejusdem de eodem subjecto, ut forma & destructio formæ, &c. unde chimæra concepta, & chimæra eadem non concepta, sunt contradictoria.

cc. Respondere non potes 2° cum Patre Comptono hic, ex eo, quod idem cognoscatur inadæquatè & non cognoscatur inadæquatè, nihil sequi incommodi; secus verò ex eo, quod idem produceretur inadæquatè & non produceretur inadæquatè, videlicet idem à seipso realiter distingui, sicque idem esse rem realiter eandem, & non esse rem realiter eandem. Id (inquam) respondere non potes; quia hæc evasio jam præclusa est: si enim idem realiter possit, per te, habere diversas conceptibiles intrinsecas in actu exercito potentia extrinsecæ, sic ut concipi & non concipi possit; quidni possit habere diversas producibiles intrinsecas in actu exercito potentia extrinsecæ, sic ut produci & non produci possit: dicere autem cognoscibilitatem esse per ordinem ad intellectum causam intentionalem & subtiliorem, producibilitatem verò per ordinem ad causam realem Physicam, causam minus subtilè, verba sūt & voces; quia intellectus cognoscibilitatem nō ponit in objecto, sed præsupponit, ac proinde, si in objecto non sint plures cognoscibiles, magis quam producibiles, nō plus ad eas juvat intellectus subtilitas, quam causæ Physicæ materialitas aut ruditas.

cc. Deinde velis nolis, admittere debes paritatem inter produci & non produci ex una parte, concipi & non concipi ex alia: vel enim existentia, ad quam productio terminatur, distinguitur objectivè & virtualiter à cæteris virtualitatibus, vel non? Si prius; ergo produci potest terminari ad existentiam, non produci ad cæteras virtualitates: probo consequentiam, nam, per te, idem tantum cognosci potest terminari ad existentiam, & non cognosci ad cæteras virtualitates, quia existentia distinguitur objectivè à cæteris virtualitatibus; si verò distinctio objectiva sufficiat ad verificanda hæc prædicata cognosci & non cognosci, de eadem re; sufficit & ad verificanda hæc, produci & non produci, de eadem re. Denique existentia sequitur essentiam, si duæ essentia partiales Physicæ, sunt duæ existentia partiales Physicæ; si essentia partiales Metaphysicæ & objectivè distinctæ, sunt tot existentia partiales Metaphysicæ & objectivè inter se distinctæ, quot illæ; ergo productio terminari potest ad partiales existentias formalitatu, & consequenter ad unam partialem, non terminata ad aliam, non secus ac cognitio. Si posterius (quod ostendimus in

Metaphysica) ergo si productio terminetur ad existentiam, etiam cognitio ad existentiam terminari debet.

ccii. Nec dicas, productionem ad illas quidem terminari ut realiter idem, non verò ad illas ut objectivè inter se distinctas, eò quod, inquires, ut sic non sunt realiter: quia incidis in refutationem contra Scotistas & te supra factam; inde enim sequitur, productionem ad nihil terminari, & Petrum realiter nihil esse; quia Petrus nihil est realiter distinctum ab omnibus gradibus Metaphysicis objectivè inter se distinctis; ergo vel productio ad nihil terminatur, & Petrus nihil est realiter, vel terminatur ad illos gradus objectivè inter se distinctos, & Petrus ut secundum illos, est realiter productus.

cciii. Refellitur 3° ex absurdo: multi de salute hujuscæ suæ sententiæ desperabundi, mundum & rationem deserunt, ut in cælis ex mysterio SS. Trinitatis remedium supra rationem quærant: ita enim extrà mundum discurrent; beneficio virtualis distinctionis potest Essentia Divina communicari, & non communicari Filiatio ei identificata, ergo similiter beneficio virtualis distinctionis potest in Petro v. g. concipi animal, & non concipi rationale. Quid enim absurdius, quam præconceptam velle tueri sententiam, per obscurissimas & profundissimas Mysterii SS. Trinitatis difficultates, ubi alia facilima, uti est nostra, occurrit? Per hoc tamen Adversarii non evadunt, nisi has absurdissimas sequelas admittant.

cciv. Prima: in Divinis producitur Filiatio & non producitur Essentia Divina ei identificata, ergo in creatis potest produci animalitas Petri, v. g. non producta rationalitate ei identificata.

ccv. Respondebunt fortè, esse disparitatem, eò quod non sit eadem fecunditas naturæ creatæ, quæ est Divinæ: verum se proprio gladio jugulant; infero, ergo à Divinis ad creatam nulla est consequentia. Deinde rogo, cur creatæ naturæ fecunditas non sit in hoc puncto similis Divinæ, cum de naturâ creatâ admittant posse verificari contradictoria concipi & non concipi, quæ non minus sunt contradictoria, quam produci & non produci, (ut toties probavimus) quæ de Natura Divina verificantur: si verò dicant, quod sicut in Divinis sic admittunt verificari produci & non produci, ut tamen in Divinis negèt verificari existere & non existere; ita quod in creatis sic admittant verificari concipi & non concipi, ut tamen in creatis negèt verificari produci & non produci: profunda quidem dicunt, & quæ ad Theologum magis, quam ad Philosophum spectant: sed vel ly *existere* accipiunt sic, ut sit solius absoluti sive personæ Divinæ, prout *in se est*, aut sic, ut sit etiam relativi sive personæ Divinæ, prout *est ad aliam*? si 1um, patet de Deo magis verificari nō posse existere & nō existere, quam Deum (de cujus essentia est esse) esse & non esse, esse chimæram, &c. Si 2um, cum Relationes in Divinis sint objectivè indivisibiliter sue existentiæ relativæ, & ipsæmet processiones activæ & passivæ, quibus mediis verificantur de Deo cōtradictoria *generare non generare, generari non generari, &c.* existere & nō existere sic relativè sunt illa ipsa quibus mediis verificatur de Deo cōtradictoria *generare & nō generare, &c.* quia illa his equivalent, *existere per generationem activam, non existere per generationem activam*; quia tamen quælibet existentiarum Relativarum tam necessariò existit, quam ipse Deus, non magis de quolibet verificari possunt *existere*

existere & non existere, quam Deum secundum esse patrem esse & non esse: secus autem fit pro *produci & non produci* in Divinis; quia vel illa afficiunt duas relationes realiter inter se distinctas, vel essentiam & relationem; in creatis autem nil simile reperies; sed contradictoria *concipi & non concipi* de eodem omnino absolute per te verificantur; unde contradictoria *produci & non produci* in creatis verificari debere, consequenter inferimus.

CCVI. Secunda: in Divinis relationes Patris & Filii distinguuntur inter se realiter, & non distinguuntur à Divina Essentia, cui identificantur; ergo etiam in creatis animalitas & rationalitas inter se distinguuntur realiter, (contra omnes) & non distinguuntur realiter à Petro cui identificantur; quod est trahere mysterium SS^{mæ} Trinitatis ad quodlibet ens creatum. Præterea

CCVII. Adde, posse plura Deo propter summam ejus infinitatem & infinitam perfectionem convenire, quæ creaturis propter earum limitationem & imperfectionem repugnant; nam Deus intelligit per suam substantiam, non creatura: Deus est immutabilis, non creatura: Deus est à se, creatura à Deo: Deus producit secundum Relationem Filiationis, non secundum Essentiam: communicatur secundum Essentiam, non secundum Relationem. Quo jure igitur à Divinis ad creata argumentantur adversarii; & potius non dicunt, attentà Deo dandà summā, quæ dari potest, simplicitate; infinita Dei perfectio exigit, ut potius in Deo de eadē ut in se indivisibili virtualitate contradictoria verificari adstruamus, quam ea non nisi de diversis virtualitatibus (quæ tamen, etiam gratis datæ, non sufficiunt, ut statim n. 209. videbitur) verificari posse concedendo summam Dei simplicitatem destruiamus.

RESOLUTIO III.

CCVIII. **D**ico 3°. prædicata, quæ apud Scotistas formaliter ex natura rei, sive ante intellectum; apud Thomistas objective post intellectum, distinguuntur; non nisi ratione formali extrinseca, sive ex parte actus, distingui debent.

CCIX. Probatur 1°. quia nulla necessitas majoris inter illa distinctionis; nec distinctio Scotistica formalis, aut Thomistica objectiva eos juvat ad explicanda contradictoria, ad quorum explicationem adinventæ sunt, ergo, &c. Probatur assumptum pro 2^a parte; quia intelligere non intelligere, producere non producere, communicari non communicari sunt prædicata realia, & realiter rei convenientia; intelligi autem non potest, quomodo idem realiter, communicetur realiter & non communicetur realiter: dum enim Scotistæ dicunt, communicari realiter secundum unam formalitatem, & secundum aliam non communicari realiter; Thomistæ verò communicari realiter secundum unam virtualitatem objectivam & non secundum aliam; contradictoria loquuntur; quia non datur realiter una & alia formalitas, una & alia virtualitas objectiva; sed una tantum realiter; unde dicunt illam realiter communicari, & realiter non communicari, quæ manent inintelligibilia, ergo, &c.

CCX. Confirmatur refutatione aliarum sententiarum, & solutione Objectionum. Pro clariori tamen nostræ sententiæ expositione, fit

SUPPOSITUM I.

CCXI. **S**uppono 1°. eandem rem realiter simpliciter, sive idem indivisibile objectum rea-

liter, absolute & secundum se sumptum, distinctè concipi & non distinctè, sed confusè, concipi per eundem actum, non minus contradictoriè pugnare, quam illud concipi & non concipi absolute & sine addito. Ratio est, quia, tam sunt contradictoria affirmatio & negatio modi de eodem, quam affirmatio & negatio rei de eodem; ibi autem sunt affirmatio & negatio modi distinctè de eodem indivisibili objecto realiter. Hinc

CCXII. Colliges, Petrum v. g. secundum se & absolute sumptum non magis posse ex parte sua distinctè & non distinctè sive confusè eodem actu concipi, quam concipi & non concipi; quia Petrus secundum se & absolute sumptus est quidpiam objectivè indivisibile.

SUPPOSITUM II.

CCXIII. **S**uppono 2°. idem indivisibile objectum, sive eandem rem objective indivisibilem relativè & cum comparatione ad diversos terminos sumptam, posse concipi distinctè per ordinem ad unum terminum, & non distinctè per ordinem ad alium. Ratio est, quia res ut sic sumpta, est objective multiplex, propter diversos terminos ordinum & relationum, sub quibus repræsentatur: nec rem aliquam objective simplicem distinctè concipi sub uno ordine, & non distinctè sub alio contradictoriè repugnant; quia non sunt affirmatio & negatio ejusdem de eodem ordine, sed de ordinibus diversis ex parte terminorum. Hinc

CCXIV. Colliges Petrum v. g. relativè sumptum posse distinctè cognosci cum comparatione & ordine ad sensationem, sive ut animal; & non distinctè cum comparatione & ordine ad ratiocinationem, sive ut hominem.

CCXV. Nec dicas, hinc sequi, Petrum concipi inadæquatè quoad intrinseca; quia reverà concipiuntur omnia ipsius prædicata intrinseca, & omnes etiam ordines & relationes, quas dicit ad diversos terminos, secundum quod dicunt formaliter in recto & ex parte fundamenti; & solum non concipiuntur omnes ordinum & relationum termini qui sunt realiter distincti; quod est tantum Petrum inadæquatè concipi quoad extrinseca, & ex parte actus, id est, per actum, qui Petrum non repræsentat cum ordine ad omnes terminos, ad quos dicit ordinem; sic Petrus dicitur inadæquatè concipi quoad extrinseca & ex parte actus, cum concipitur cum ordine ad sensationem, & non cum ordine ad ratiocinationem: per extrinseca autem hic intelligis non identificata, quia certum est quod sensatio, ratiocinatio, &c. sint in Petro, & hoc sensu ei intrinseca sint.

SUPPOSITUM III.

CCXVI. **S**uppono 3°. unam eandemque cognitionem posse esse diverso respectu ex parte sua distinctam & confusam. Distinctam quidem respectu operationis in ordine ad quam suum objectum distinctè cognoscit, id est, ratione cujus objectum suum à cæteris, quibus ipsa non convenit, distinguit; confusam verò respectu operationis, in ordine ad quam suum objectum distinctè non cognoscit, id est, ratione cujus objectum suum à cæteris, quibus ipsa non convenit, non distinguit, sed confundit: sic cognitio Petri respectu sensationis, ratione cujus Petrum distinguit à cæteris, quibus ipsa non convenit, dicitur distincta: respectu verò ratiocinationis, ratione cujus (quia scilicet eam non

non cognoscit, vel ita confusè, ut non appareat) Petrum non distinguit à cæteris, quibus ipsa non convenit, dicitur confusa. Hinc

CCXVII. Colliges, cognitionem objecti tantò esse clariorem & distinctiorem, quantò magis sive quantò à pluribus specie diversis suum objectum distinguit, & cum paucioribus specie diversis confundit; & proinde, quia inter unam & aliam speciem possunt divinitus dari, aliæ & aliæ, perfectiores & perfectiores in infinitum, possunt dari cognitiones de eodè objecto clariiores & clariiores, vel è contra confusiores & confusiores in infinitum, sicut objectum potest à pluribus & pluribus, vel à paucioribus & paucioribus in infinitum distingui. Sed

CCXVIII. Petes, quomodò una eademque cognitio possit esse diverso respectu ex parte sua distincta & confusa, si in objecto non sint, vel saltem non cognoscantur operationes diversæ, uti de albedine suprà dictum est.

CCXIX. Respondeo, illam adhuc posse esse ex parte sua distinctam & confusam, non quidem per ordinem ad diversas objecti operationes, sed immediatè per ordinem ad cætera entia à quibus objectum suum distinguit, vel non distinguit, seu confunder, eo proveniente ex fecunditate, quam habet intellectus, vi cuius potest omne ens realiter existens, modò à pluribus, modò à paucioribus distinguere, etiam si in eo nullas notet operationes notabiliter diversas; quod omnes debent fateri, cum non solum intellectus, sed etiam visus, modo quodam nobis incognito, albedinem, in qua nullæ cognoscuntur operationes (nam productio ubi, durationis, &c. non est nobis nota) nunc per actum distinctum, nunc per confusum repræsentet.

SVPPOSITVM IV.

CCXX. Svppono 4°. ejusdem rei objectivè indivisibilis posse esse plura diversa nomina, non quidem ad significandas plures formalitates ex parte objecti, seu objectivè diversas, ut patet ex dictis cōtra Scotistas & Thomistas paulò ante: sed ad significandos diversos conceptus, per quos eadè res objectivè indivisibilis, modò in ordine ad unam operationem, modò in ordine ad aliam; nunc cum distinctione à pluribus, nunc cum distinctione à paucioribus, repræsentatur. Talia nomina respectu Petri v. g. sunt, *hic homo*, *animal* & cæteri gradus Metaphysici: ubi *hic* significat quidpià conceptum ut singulare, & cum distinctione à cæteris individuis: *homo* significat Petrum, Paulum & cætera individua humana concepta cum ordine ad sensationem & ratiocinationem, abstrahendo à singularitate, & cum distinctione à non hominibus, quibus illæ operationes non conveniunt: *animal* significat Petrum, Bucephalum & cætera animalis individua concepta in ordine ad sensationem, abstrahendo à ratiocinatione & singularitate, & cum distinctione à non animalibus, quibus sensatio non convenit: & sic est de cæteris; quia voces illæ subrogantur loco conceptuum formalium, juxta illud D. Thom. Opusc. 9. q. 1. *Nomina autem sunt signa intellectuum conceptionum.* Hinc

CCXXI. Colliges 1° ly *homo*, *animal*, &c. nullā significare præcisionē intrinsecam sive ex parte objecti, sed solum extrinsecam sive ex parte actus cognoscitivi, tendentis in idem indivisibile objectum, cum ordine ad unam illius operationem, & non cum ordine ad alias.

CCXXII. Colliges 2° hæc nomina, ut talibus vocibus exprimentur, *hic homo*, *animal*, &c. non significare quidpiam existens antè intellectum & à parte rei; sed significare talem vel talem rei conceptum, qui esse non potest antè intellectum magis quàm effectus antè suā causā (in quo nobiscum convenit P. Comptonus) & hinc est, quòd supra disp. 1. n. 28. dixi, illa nomina esse concreta secundò intentionalia secundum modum significandi.

CCXXIII. Dixi, ut talibus vocibus exprimentur; quia aliā voce significante unam esse realiter, materialiter & identicè omnium istorum entitatem exprimi possunt, & talis est vox *Petrus*; hæc *anima*, &c. quæ significat rem secundum quod est realiter & antè intellectum.

CCXXIV. Colliges 3° has propositiones *Petrus est homo*, *Paulus est animal*, habere hunc sensum, *Petrus est conceptus in ordine ad sensationē & ratiocinationem*, abstrahendo à singularitate; *Paulus est conceptus in ordine ad sensationem*, abstrahendo à ratiocinatione & singularitate: vel hunc, si mavis, *Petrus est conceptus ita confusè, ut non appareat distinctus à cæteris individuis humanis*, sed à solis non hominibus; *Paulus est conceptus ita confusè ut non appareat distinctus à brutis*, sed à solis non animalibus; quæ omnia vera sunt post intellectum & conceptum, quem significant illæ voces, non item antè intellectum, nisi fiat additum, *Petrus est homo personaliter sumptus*, id est, pro significato quod habet homo antè intellectum, quod est *Petrus*; & tunc est sensus, *Petrus est Petrus*, vel *Petrus est hoc compositum ex hoc corpore. hæc animā & hæc unionē. hæc tamen propositio, Christus est homo*, habet veritatem antè intellectum, ut vidimus disputat. 1^a num. 30. dici enim potest ex communi usu Scripturæ & Patrum ly *homo* in illa propositione accipi personaliter, pro hoc homine, non secus ferè ac ly *hic* in forma calicis, ex communi sensu Ecclesiæ, sumitur nominaliter; & hoc etiam sensu habet veritatem antè intellectum.

CCXXV. Dices, istis repugnat autoritas omnium Grammaticorum, Philosophorum & Theologorum, qui istas voces *homo*, *animal*, &c. tribuunt rebus, prout sunt à parte rei & independentè ab intellectu, & numquam somniarunt eas esse 2° intentionis; quod argumentum est apud omnes irrefragabile in questione, in qua agitur de significatione nominum; imò in tota sacra Scriptura nihil crebrius videmus, quàm tales voces tribui rebus ut sunt à parte rei; quem etiam loquendi modum apud SS. Patres omnino usitatum conspiciamus: hos autem in rigore falsum locutos asserere, horret reverentia, vetat ratio, fides damnat, ergò, &c.

CCXXVI. Respondeo, negando assumptum: à te enim non satis considerari Grammaticorum & Philosophorum ac Theologorum auctoritatē. fusè suprà Disp. 1. n. 30. ostēdimus quid agnoscunt Philosophi denominata omnium specierum universalis, & dicunt *hominē* esse denominatum speciei, *animal* generis; & prædicationem hominis de Petro esse universalis de singulari? Deindè numquid omnes faciunt differentiam inter has prædicationes, *Petrus est homo* & *Petrus est hic homo*; & hoc, quia voces communes significant conceptum, sive (ut tu loqui debes) quia significant res prout à nobis cognoscuntur? Quomodò igitur dicis Philosophos numquam somniasse voces *homo*, *animal*, &c. esse 2° intentionis secundum modum significandi tantum, pro-

ut

ut dicuntur à nobis esse 2ª intentionis? id reverà somnium est. Deinde, quòd ulterius dicit, Grammaticos, Philosophos & Theologos istas voces, *homo, animal, &c.* rebus tribuere, prout sunt à parte rei & independentè ab intellectu, somnium est simile priori, si illæ voces sumantur secundum rigorosam significationem, quam habent secundum se extrà omnem orationem; nam quando dico, *Petrus est homo* u. g. idem est ac si dicerem, Petrus est aliquid sub conceptu confuso indistinctum à cæteris hominibus, & distinctum à brutis. Vbi vides, quòd *ly homo* non tribuatur prout est à parte rei; nisi velis, quòd *homo* ibi accipiat personaliter pro Petro ut existente à parte rei, vel prout usus in eo receptus confundit hominem cum Petro; quorum utroque modo, & per accommodationem ad usum ac communem loquendi modum dicitur, *Christus est homo, Verbum caro factum est, &c.* & idem est de plerisque SS. Patrum locutionibus.

CCXXVII. Instabis, idè Petrus v. g. vocatur animal, quia est principium vivens & sensitivum; sed Petrus est tale principium antè intellectum nostrum, ergo tribuitur ipsi vox *animal* independentè ab intellectu. Probat minor experientia & ratione; aut videat, qui non credit, crescentem, videntem, audientem, &c. ergò, &c.

CCXXVIII. Respondeo distinguendo maiorem: idè Petrus v. g. vocatur animal, quia est principium vivens & sensitivum, id est, quia concipitur ut vivens sensitivus abstrahendo ab eo, quòd sit rationalis, sive quia tam confusè concipitur, ut à non animalibus distinguatur & confundatur cum brutis, concedo maiorem; quia est à parte rei principium vivens sensitivum sub significato horum terminorum, nego maiorem: numquid enim principium vivens sensitivum minus dicit in suo conceptu, quàm principium vivens sensitivum rationale? Non negabis; quia alioqui, sicut 1um tribuitur bruto, tribueretur & 2um. Si igitur velis, Petrum à parte rei esse principium sensitivum, vis Petrum esse à parte rei, id quod minus dicit in suo conceptu, quàm principium vivens sensitivum rationale, ac proinde Petrum ex parte objecti & à parte rei esse distinctum in diversos conceptus, quod hucusque impugnatum est. Sed

CCXXIX. Petes, quomodo hujus propositionis, *Petrus est homo*, sit hic sensus, Petrus est Petrus confusè conceptus, &c. quandoquidem *ly homo* non tantum significet Petrum confusè conceptum, &c. Sed etiam Paulum & cætera humana individua.

CCXXX. Respondeo id habere ex determinatione ipsius subjecti, de quo affirmatur, prout de eo affirmabilis erat, tamquam de uno ex multis de quibus affirmari potest; non est autem alio sensu, quàm isto, de Petro ut sic affirmabilis: sed de hoc fusiùs infra. Caue tamen hinc inferas, ergò *ly homo* similiter habet ex determinatione subjecti, ut in illa propositione accipiat personaliter pro significato, quod habet antè intellectum; quia Petrus siue subjectum istius propositionis secundum se est indifferens (non ita homo secundum se,) ut accipiat secundum ea, quæ habet antè vel post intellectum, id est; ut vel sumatur secundum quod est hoc compositum ex hac anima, hoc corpore & hac unionem; vel secundum quod est conceptus in ordine ad solam ratiocinationem, sensationem, &c. Undè ut sic præcisè non potest prædicatum siue hominem determinare ut sumatur personaliter pro

significato, quod habet antè intellectum. His suppositis sit.

Solutio Objectionum à Creatis ex scolasticis & Thomistis peritarum.

CCXXXI. Objicies primò, animalitati & rationalitati conveniunt prædicata contradictoria; illi quidè esse principium sentiendi; huic verò esse principium ratiocinandi. Undè fit 1°, quòd diversa definitione definiantur. 2°, quòd Petrus eminens videatur ut animal, nò visus ut rationalis. Ergò distinguuntur saltem formaliter ex natura rei vel objective.

CCXXXII. Respondeo negando consequentiam; quia imprimis, ut paulò ante Resol. 3^a, vidimus, ad verificationem istorum contradictoriorum distinctio illa nihil juvat. Deindè animalitas & rationalitas, prout illis nominibus importantur, sunt concreta 2° intentionalia secundum modum significandi, ut suprà disp. 1^a. Dub. 1°. probavimus; illis autem ut sic (quomodo definiuntur, & non ex parte intrinsecorum objecti) haud minus convenit diversa definitione definiri, quàm ipsis intentionibus diversis, quibus, utpote realiter inter se distinctis, id convenire inficiabitur nullus: quòd autem Petrus eminens videatur ut animal, non visus ut rationalis, idè fit, quia totus Petrus videtur in ordine ad progressionem animalis propriam distinctè cognitam, & non nisi in ordine ad ratiocinationem homini vel rationali propriam, confusè, vel nullo modo cognitam; illam autem distinctè, & hanc confusè aut nullo modo cognosci, nihil implicat. Undè, quando eminens video Petrum progredi, & dico esse animal, dico Petrum esse conceptum cum ordine ad sensationem; & si negem tunc esse rationalem, nego Petrum esse conceptum in ordine ad ratiocinationem, quæ, cum sint toto cælo diversa, de eodem indivisibili objecto possunt affirmari & negari. Hinc patet ad id quod ulterius objici posset, videlicet, quod is, qui affirmat animal de Petro, affirmet prædicata superiora, non verò inferiora: si enim *ly animal* sumatur secundum ea, quæ dicit intrinsecè & ex parte sua; qui affirmat animal de Petro, affirmat prædicata superiora & inferiora eodem modo sumpta, quia ut sic sunt unica formalitas objective indivisibilis; si verò sumatur secundum ea, quæ dicit extrinsecè in obliquo, & ex parte actus; nequè affirmat prædicata superiora, nequè inferiora, imò nè quidem id, quod importatur in obliquo affirmat; quia ipsa sensatio, quæ per vocem *animal* in obliquo importatur, nequè est substantia, nequè corpus, quæ sunt inferiora animalis; nequè rationalis, nequè irrationalis, quæ sunt differentie infra animal: imò sensatio importata in obliquo soli distinctioni faciendæ inter individuum sensitivum & non sensitivum servit.

CCXXXIII. Instabis, si animal & rationale secundum intrinsecà & ex parte sua essent una formalitas objective indivisibilis, de quocumquè prædicaretur animal, prædicaretur rationale; sed hoc est absurdum, ergò, &c. major patet: probatur minor; quia sequeretur rationale posse prædicari de bruto, non secus ac animal, ergò, &c.

Pro solutione hujus Instantiæ.

CCXXXIV. Suppono omnem prædicationem, siue identificationem per affirmationem unius de alio, debere fieri inter eadem realiter, saltem secundum ea, quæ importantur in recto, siue ex parte obli-

qui

qui & connotati extrinseci sint diversa, sive non. Ratio est, quia ad talem identificationem non attenditur distinctio; sed identitas materialium significatorum prædicati & subiecti, ut supra ostendimus. Hoc supposito

ccxxxv. Respondeo distinguendo maiorem: si animal & rationale, &c. de quocumque prædicaretur animal realiter idem & contractum ad individuum humanum, prædicaretur rationale, concedo maiorem: de quocumque prædicaretur animal realiter idem & contractum ad individuum brutale, prædicaretur animal; nego maiorem: quia istud animal distinguitur realiter à rationali, non secus ac irrationale cui identificatum supponitur: animal enim simpliciter & sine restrictione sumptum, dicitur quidem indifferenter omnia individua hominis & brui, concepta in ordine ad sensationem; ita tamen illa dicit, ut quando de Petro v. g. affirmatur, per copulam determinetur, ut sit Petrus conceptus in ordine ad sensationem; & quando de Bucephalo, ita similiter determinatur, ut sit Bucephalus conceptus in ordine ad sensationem; aliàs prædicatio non fieret inter realiter eadem, ut consideranti patebit.

ccxxxvi. Obijcies 2º. Petrus est, sive objectivè, sive formaliter ex natura rei similior Paulo, quam bruto; & Paulo aliquantulum similis, videlicet, secundum naturam humanam, & eidem aliquantulum dissimilis, videlicet, secundum rationem individui: atqui illa similitudo major cum Paulo, quam cum bruto, supponit plura prædicata, sive objectivè, sive formaliter distincta in Petro, in quibus magis conveniat cum Paulo; quam cum bruto: & idem est consequenter de illa aliqua similitudine, & aliqua dissimilitudine cum Paulo; ergo &c. Probatur minor, quia aliqui sequeretur Petrum esse similiorem Paulo, quam bruto per id ipsum, per quod est dissimilis Paulo, videlicet, per rationem, per quam est aliquantulum similis bruto, (suppono enim, sic Petrum esse similiorem Paulo, quam bruto, ut aliquantulum sit similis bruto, quod locutio ista satis insinuat) imò similiter sequeretur, Petrum esse similem Paulo per id ipsum, sive objectivè, sive formaliter, per quod est eidem Paulo dissimilis. Ratio utriusque sequela est; quia totum quod esset in Petro, esset objectivè & formaliter ex natura rei indivisibile, ergo &c.

ccxxxvii. Confirmatur: vel dicendum, quod nulla, siue objectivè, sive formaliter ex natura rei major similitudo detur inter Petrum & Paulum, quam inter Petrum & lapidem, sed quod inter eos summa sit dissimilitudo; sicut inter Petrum & lapidem; ac proinde quod dissimilitudo sic consistat in indivisibili, ut cum distinctione confundatur. Vel agnosci debet distinctio objectiva aut formalis ex natura rei: atqui à 1º abhorret communis omnium sensus, & loquendi modus: & deinde dissimilitudinem confundi non posse cum distinctione, ratio suadet; quia dissimilitudo est participatio prædicati diversi; distinctio verò negatio participationis prædicati ejusdem: ergo 2º, dici debet.

ccxxxviii. Respondeo ad hoc Argumentum, quod merito censetur adversariorum, sive Thomistarum, sive Scotistarum Achilles; negando maiorem (quidquid R. P. Arriaga disp. 5. Logic. num. 19. eam his verbis arbitror dicendum, indivi-

R. P. Francisci Bonæ Spei Logica.

dua ejusdem speciei, quantumvis distincta, posse esse similia, quia sola distinctio non efficit dissimilitudinem, &c. admittendo, & se, & propriam sententiam, quam contra tuetur, eludat.) Ratio enim nostra est, quod in sententia Arriagæ & negantium præcisiones objectivas, omne prædicatum entis realiter simplicis sit unum indivisibile objectivè & formaliter ex natura rei; quo dato, non potest esse magis aliquantulum simile, & aliquantulum dissimile eidem, quam unum esse unum & duo; unum ut supponitur; duo autem secundum quod sonant aliquantulum simile & aliquantulum dissimile uni similiter objectivè & formaliter indivisibili; sive quam idem esse, ut supponitur; & idem non esse, ut consideranti patebit; quia dissimile, aut supponit non esse, aut aliud (quod hic non est, quia unicum est, & non duo, sive aliud & aliud) prædicatum esse. Vnde sic argumentor: quod est realiter simplex in sententia ista est objectivè & formaliter ex natura rei omni enti distincto dissimile; ergo nullo modo simile; sed summè dissimile; nè alioquin esse debeat illi aliquantulum simile & aliquantulum dissimile, juxta jam allatum absurdum. Vnde sibi meritò attendere debet R. P. Arriaga, dum hic & disputatione prima de anima, supponit, quod Vbiusque est distinctio ante intellectum, illa sit summa & adæquata, quia fundatur in indivisibili; an nò sibi contradicat, dum admittit hic dissimilitudinem inadæquatam ante intellectum, fundatam in indivisibili. Numquid totus Petrus verbi gratia, in sententia ista est objectivè & formaliter ex natura rei præcisè, id, quod in sententia Scotistarum & Thomistarum est Petrus prout nomine Petreitis effertur? Petreitas autem in sententia hac; id est, prout est præcisa ratio dissimilandi individualiter, est summa dissimilitudo Petri à Paulo, & à fortiori à bruto. Hæc tamen magis elucidabuntur Respon- sione sequenti. Pro qua.

ccxxxix. Suppono 1º. ex dictis Supposito 4º. nomina ista *ens*, *substantia*, *animal*, &c. esse entia 2º. intentionalia, saltem ex modo significandi, licet sint 1º. intentionalia secundum se, modo disp. 1. explicato. Vnde dum R. P. Arriaga & alii dicunt, neminem negare posse equum à parte rei esse ens, substantiam, animal, &c. attendunt ad nomina ista prout sunt 1º. intentionalia secundum se, præscindendo ab eo, quod ex modo significandi sint 2º. intentionalia. Quia tamen, ut loco citato vidimus, talia sunt ex primaria sua institutione, in rigore non loquuntur, qui volunt equum à parte rei esse ens, substantiam, animal, &c. sub illis nominibus, licet re verà talis sit attentis istorum nominum significatis materialibus, sive nominibus illis sumptis personaliter, ut ibidem vidimus. Vnde patet ulterius, plures Recentiores hic decipi, dum putant, nos ita de formalitatibus istis loqui, ut eas velimus, sic ex modo significandi importare actum intellectus, & esse 2º. intentionales ex modo significandi, ut secundum se non sint realiter, objectivè & formaliter ex natura rei ipsum individuum, quod confusè concipitur, dum illis nominibus communibus exprimitur: sic enim dicimus illas, ut nominibus illis proferuntur, esse, ex modo significandi 2º. intentionales, ut velimus secundum se, materialiter & ex parte objecti, eas esse 1º. intentionales, sic ut verissima sit hæc propositio, *Equus est ens*, nomine entis sumpto secundum se materialiter & ex parte objecti.

E

Verum suo

quo ita non sumitur; alioqui idem ex instituto significarent vox *ens* & vox *equus*, quod nullus dixerit; sed ex instituto significat individuum confusè conceptum, &c.

CCXL. Suppono 2° dissimilitudinem sano sensu dici posse distinctionem, & similitudinem identitatem: quia unum distingui ab alio, est unum non esse aliud; unum verò esse dissimile alteri, est unum non esse sicut aliud (eodem Arriaga fatente Disp. 1^a de animarum. 251.) quot verò modis unum non est aliud, puta in prædicato essentiali vel accidentali, tot unum non est sicut aliud; nam distinctio & dissimilitudo fundantur in eisdem prædicatis; & idem dicendum de identitate & similitudine.

CCXLI. Suppono 3° ex dicendis infra de relatione, omnem similitudinem formalem fundari in conceptu duo per modum unius confundente; sic nempe, ut, si duæ qualitates confundantur, dicantur similes formaliter in actu exercito & ex parte actus; si duæ quantitates, æquales; si duæ substantiæ, eadem, &c. Item similitudinem fundamentalem, identitatem fundamentalem, &c. esse à parte rei, nec aliud esse, quàm quamdam objectivè indivisibilem confusibilitatem per istiusmodi conceptum, sive non repugnantiam ad concipi tali conceptu simificante, æqualificante, identificante, &c. extrinsecè formaliter. His autem suppositis

Ad confirmationem

CCXLII. Respondeo dicendum quòd omnia sint summè antè intellectum objectivè & formaliter dissimilia, sic ut inter Petrum & Paulum non sit antè intellectum major similitudo, etiam fundamentalis absoluta, quàm sit inter Petrum & lapidem. Ratio nostra est, quòd Petrus & Paulus sint hoc & hoc indivisibiliter objectivè, antè intellectum & formaliter ex natura rei; hoc autem & hoc indivisibiliter objectivè, antè intellectum & formaliter ex natura rei, non sunt magis objectivè antè intellectum, &c. formaliter, aut fundamentaliter absolute similia, quàm summè ut sic dissimilia; quæ ideo præcisè sunt talia, quia hoc & hoc. Vnde consequenter dicendum, quòd distinctio confundatur cum dissimilitudine, & è contrà: quòd autem à 1° non abhorreat ratio, satis convincunt nostræ Resolutionis & statim Suppositorum fundamenta. Ad id verò quod dicitur, dissimilitudinem esse participationem prædicati diversi, distinctionem esse negationem participationis prædicati ejusdem, fateor; sed quæro; quid sit esse participationem prædicati diversi præter negationem participationis prædicati ejusdem: tollas enim hanc negationem præcisè, non habebis dissimile, sed simile, idem, &c. ut consideranti patebit.

CCXLIII. Dixi, inter Petrum & Paulum non esse similitudinem, etiam fundamentalem absolutam, majorem, quàm sit inter Petrum & lapidem; quia esse majorem comparativam & relativam ad plures effectus fundamentaliter similes, sive uno conceptu confusibiles, inter Petrum & Paulum, quàm inter Petrum & lapidem, manifestum est. Verum, quia idem objectivè & formaliter ex natura rei potest dicere ordinem ad diversos terminos, sive reales, sive intentionales, similitudo hæc fundamentalis relativa, sive comparativa diversas formalitates in ente realiter indivisibili objectivè aut ex natura rei distinctas non arguit; quia non tam

est hujus entis, quàm entis hujus & plurium terminorum, ad quos refertur & comparatur, ut supra innuimus.

Solutio Objectionum à Divinis.

CCXLIV. Objicies 1° ex Em. Card. Francisco Delugo in 1^{am} partem disputat. 16. cap. 3. Filius per æternam generationem plura accepit à Patre juxta illud Ioannis 16°: *Omnia que Pater habet, mea sunt*; sed illa plura sunt attributa & essentia, & illa accepit antè intellectum, ergo sunt plura antè intellectum; & consequenter attributa Divina inter se & ab essentia distinguuntur, saltem objectivè virtualiter.

CCXLV. Respondeo ad locum Ioan. 16° ly *omnia* non significare necessariò pluralitatem, sive multitudinem; sed exclusionem aliorum, eo modo, quò totum non necessariò significat plures partes, sed exclusionem compartis. Vnde nego antecedens. Adde tamen, huic objectioni non satisfacere Adversarios per sua plura objectivè tantum, aut formaliter ex natura rei, quia acceptio istorum (si plura) est strictè realis, ut patuit Tract. 1. disp. 2. Dub. 5.

CCXLVI. Objicies 2° ex R. P. Caspensi in 1^{am} partem Disp. 1. sect. 1. De fide est, attributa Divina esse in Deo, ergo bonitas, sapientia, &c. sunt in Deo; nec quando dicimus Deum esse sapientem, bonum, &c. Deo tantum attribuimus nomina vel conceptus bonitatis, sapientiæ, &c. alioqui Deo attribueremus realiter distincta cum Gilberto Porretano: ergo, &c.

CCXLVII. Respondeo concessio antecedente; distinguendo consequens: ergo bonitas, sapientia, &c. sunt in Deo materialiter & secundum quod dicunt ex parte objecti absolute sumpti, concedo consequentiam; formaliter prout exprimuntur nominibus significantibus inter se & ab essentia distinctionem; sive secundum quod dicunt ex parte actus unum ab alio formaliter distinguuntur, nego consequentiam: ex hac autem distinctione clarè intelligitur, quo sensu S. Bernardus 5° de Consider. antè medium dicat, *Multa dicuntur esse in Deo, & quidem sanè, catholicèque; sed multa unum*. Item & quo sensu dicat Augustinus 13. Confess. *Scientia tua (scilicet Deus) est & vult incommutabiliter; voluntas tua est & sit incommutabiliter*. Denique etiam, quomodo nomina attributorum non sint synonyma. Ad id verò quod additur, *Nec quando dicimus Deum esse sapientem, bonum, &c. Deo tantum attribuimus nomina, conceptus, &c.* Similiter distinguo; si sumantur secundum quod dicunt materialiter & ex parte objecti absolute sumpti, concedo; quia ut sic idem eidem attribuimus; si sumantur secundum quod dicunt formaliter & ex parte actus distinguuntur, nego: sicuti autem isto 1° modo sunt in Deo, & non hoc secundo modo; ita non sunt in Deo realiter distincta; licet extrà Deum & in vocibus aut conceptibus eorum, talia sint.

CCXLVIII. Objicies 3° ex ista conclusione, vel sequitur, contradictoria verificari de eodem realiter, actu & antè intellectum, v. g. 1° de Divino Intellectu, esse principium productionis Verbi de Divina Voluntate, non esse principium productionis Verbi. 2° Deum intelligere intellectu, non intelligere voluntate: Divinam Essentiam communicari, Paternitatem non communicari: Filiationem generari, Essentiam non generari, &c. Vel necessariò

ad-

admittendam distinctionem objectivam Thomisticam, aut formalem ex naturâ rei Scotisticam, ut de diversis verificentur. Primum autem est impossibile, ergo secundum necessariò admitti debet.

CCCLIX. Respondeo 10 argumentum illud omnes Theologos universaliter urgere; nec Thomistas aut Scotistas per suam distinctionem objectivam aut formalem ex naturâ rei satisfacere; quia illa non est realis propriè dicta; prædicata autem illa sunt realia propriè dicta. Dicunt quidem illa non esse contradictoria; quia (inquiunt) licet intellectus & voluntas idem significant aliquo modo à parte rei; non sumuntur tamen prout eodem modo illud significant, sive in eadem omninò significatione: diversa verò acceptio, aut diversus modus significandi terminorum facit diversa enuntiabilia, & diversas propositiones. Sed contrà est, quòd vel diversus modus illud significandi, sive diversa acceptio intellectus & voluntatis, importet aliquid realiter sive à parte rei distinctum ab eo quod significant, sive ab Essentia Divina, vel non. Si 1um, intellectus & voluntas realiter distinguuntur ab Essentia Divina, quod est hæreticum. Si 2um, ergo ratione illorum non possunt verificari de eodem illa contradictoria realia sive realiter. Quare aliter

CCCL. Respondeo 2° (quandoquidem inintelligibile sit, contradictoria realiter de eodem realiter verificari; idem realiter de eodem realiter simul affirmari & negari, &c.) cum Apóstolo hîc capitandum intellectum in obsequium fidei: sic ut dicamus esse de eminentia entis in omni genere infiniti, posse de illo contradictoria realia verificari, etiam immediatè; nam quod de Deo mediantibus personalitatibus, formaliter aut objectivè distinctis per Adversarios verificentur, difficultatem non minuit, sed auget: quia præterquam quòd de eodem realiter verificentur, verificantur de eodem realiter mediantibus realiter inter se distinctis, quæ tamen insuper sint realiter idem cum eo, de quo verificantur; difficilius autem intelligitur, contradictoria verificari de eodem mediantibus realiter inter se distinctis, sic ut sint realiter præterea ipsum idem de quo verificantur; quam verificari de eodem simpliciter, ut consideranti patebit.

CCCLI. Instabis fortè, hoc semel dato sequitur de Deo posse hæc contradictoria verificari, *existere, non existere*; nec ideo protervum posse convinci, si dicat, similia contradictoria verificari posse in creatis, si in Divinis verificantur. Ita ferè R. P. Poncius Disp. 20. Metaph. num. 27. & 29. ergo, &c.

CCCLII. Respondeo 10 negando sequelam, quia dùm ista contradictoria de Deo verificantur, de *existere* verificantur, quia Deus est *existere*; undè si *existere* & *non existere* de Deo verificari possent, contradictoria de se mutuo affirmata verificari possent, videlicet *existere est non existere*, sive *Deus est non existens*; sicut autem in omnium sententia, ita verum est, *Essentia Divina communicatur, Paternitas non communicatur*, ut eo sensu, quo ista contradictoria verificantur, verum esse non possit, in Divinis communicari est non communicari, sic dicimus allata in objectione contradictoria, sic de Deo verificari, ut verum esse non possit in Divinis *existere est non existere*.

CCCLIII. Respondeo 20 negando similiter sequelam 2^{am} quia omnis protervus, hoc argumento è contrà convinceretur. De eodem realiter, mediis etiam formalitatibus inter se distinctis, sed realiter ipsum idem de quo contradictoria verificantur, contradictoria verificari, rationi repugnat, fides in Divinis fieri, non in creatis, docet; ergo id est Divinis proprium, ac ideo ad creata contrà rationem ac citrà fidem, non extendendum.

RESOLUTIO IV.

Quid circa præcisiones objectivas senserit
D. Thomas.

CCCLIV. Dico 4° nullo modo D. Thomas præcisiones objectivas agnovit sensu quo eas, contrà Thomistas, paulò antè impugnavimus.

CCCLV. Probatur 1° ex eodem D. Thoma in 1um dist. 2. q. 1. art. 3. in corpore. Respondeo dicendum, quòd, sicut suprà dictum est, sapientia, & bonitas, & omnia huiusmodi sunt omnino unum re in Deo, sed differunt ratione, & hæc ratio, non est tantum ex parte ipsius ratiocinantis, sed ex proprietate ipsius rei. Quibus consonat id quod paulò infra quantum ad 4um habet. Unde patet, quòd pluralitas rationum attributorum, non tantum est ex parte intellectus nostri, sed etiam ex parte ipsius Dei: Quomodo ex parte ipsius Dei? nisi, ut sequitur, in quantum sua perfectio superat unamquamque conceptionem nostri intellectus. Quomodo superat? an ideo, quia tot formalitates objectivè in Deo, ut plures sint ex parte objecti, quam unus conceptus attingere possit? minimè; pluralitas istarum rationum respondet aliquid in re, quæ Deus est, non quidem pluralitas rei, sed plena perfectio: ecce plena sine pluralitate Dei perfectio istis rationibus respondet; quod magis infra explicat. Et sic patet quartum, quia pluralitas istorum nominum, non tantum est ex parte intellectus nostri formantis diversas conceptiones de Deo, quæ dicuntur diverse rationes, ut ex dictis patet; sed ex parte ipsius Dei, in quantum scilicet est aliquid in Deo correspondens omnibus istis conceptionibus, scilicet plena & omnimoda ipsius perfectio, (nota) secundum quam contingit, quod quodlibet nomen significantium istas conceptiones de Deo, verè & propriè dicitur; non autem ita, quòd aliqua diversitas vel multiplicitas ponatur in re, (etiam nota) quæ Deus est, ratione istorum attributorum. Sed clarius ad tertium: Dicendum, quòd multiplicitas ista attributorum, nullo modo ponitur in Deo, quasi ipse secundum rem (nota) sit multiplex, sed tamen ipse secundum suam simplicem perfectionem, multitudini istorum attributorum correspondet, ut verè de Deo dicantur, & hoc intendit Commentator. Non aliter igitur superat, nisi quia tot sunt creaturæ, quibus mediantibus, Deum cognoscit, ut eas simul & semel distinctè cognoscere non possit. Intellectus enim noster (inquit ibidem suprà) non potest una conceptione diversos modos perfectionis accipere; tum quia ex creaturis cognitionem accipit, in quibus sunt diversi modi perfectionum secundum diversas formas, &c. si autem intellectus noster Deum per seipsum videret, illi rationi posset imponere nomen unum: igitur Deus est tantum unum ut per seipsum illis respondens, prout tantum est unum respondens visioni, quæ per seipsum videtur. Undè admittimus quidem sapientiam & bonitatem distingui ex parte ipsius Dei, sed negamus propterea distingui objectivè; quia sunt longè diversa, sapientiam &

bonitatem esse ex proprietate ipsius Dei, & sapientiam & bonitatem objective differre: nam sapientiam & bonitatem differre objective in Deo, est 1° pluralitatem rei, pluralitati sapientiae & bonitatis respondere; est aliquam diversitatem aut multipliciter ponere in re, quæ Deus est; non est sic Deum præcisè illis respondere, ut de Deo verè dicatur; quæ continuo reprehendit D. Thomas, ut paulò antè ostendimus. 2° est differentiam sapientiae & bonitatis in Deo esse, & non solum in intellectu creato, quod S. Thomas Opusc. 9° q. 1. calumnià vocat, inquires, Calumniosè autem contra hæc (puta quæ præmiserat, scil. sapientiam & bonitatem distingui ratione) obicitur, quod ipsa differentia sapientiae & bonitatis in Deo sit, & non solum in intellectu creato: & paulò infra q. 2^a. Rationes quibus attributa differunt, fundantur in intellectu nostro, quia sunt in eo sicut in subiecto (infero, ergo sunt solæ cognitiones; quod confirmatur sequentibus verbis) fundantur autem super rem (quod idem est ac illas esse ex proprietate ipsius Dei) quia sunt similitudines representantes Divinam Essentiam. Rationem verò, quæ sapientia & bonitas differunt, esse ex proprietate ipsius Dei, intelligi potest dupliciter. 1° sic ut ipsa sit ex proprietate ipsius Dei in se sapientis & boni, præcindendo ab eo quod talis nominetur, manifestetur, &c. & hoc sensu non est, differentiam esse objective in Deo, sed plenam & simplicem sine pluralitate Dei perfectionem isti rationi, quæ differunt, sive diversis attributorum conceptibus respondere, ut supra citata loca demonstrant. 2° sic ut ipsa sit ex proprietate ipsius Dei, quæ sapiens nominatur, manifestatur, &c. propter effectus sapientiae & bonitatis, quos extrà producit, juxta Art. 3um ad 1um in 1^a sent. dist. 2. q. 2. Secundum diversas bonitates, quas creaturis influit Deus, nominatur, manifestatur & laudatur. Et hoc etiam sensu, non est differentiam esse objective in Deo secundum se sumpto, sed comparative tantum ad diversos effectus, quod non est, tam Deum objective in se & attributa ab invicem objective differre, quàm ipsos effectus objective & realiter differre, de quibus nulla contentio: alio autem sensu ibi non loquitur D. Thomas.

CCLVI. Confirmatur 1° ex iis, quæ infra eadè dist. & Art. habet: Qui ergo dixerunt quod pluralitas ista est tantum ex parte intellectus nostri, vel ex parte effectuum, quodammodo verè dixerunt, & quodammodo non. Si enim hoc

referatur ad causam multiplicationis, sic verè dicant, quod est ex parte intellectus nostri, & effectuum quodammodo, ex eo quod intellectus noster non potest concipere divinam Perfectionem unà conceptione, sed pluribus; cuius una ratio est ex hoc, quod est assuetus ad res creatas. Si autè referatur ad modum quo istæ rationes attribuntur Deo, falsum dicunt. Non enim ex hoc, quod bona facit, vel quia ad modum bonorum se habet, bonus est. Vbi vides sententiam istam à D. Thoma rejici, non quia præcisiones objectivas, & plures objectivas formalitates ex parte Dei objecti negat; sed quia non sic istas attributorum rationes ad Deum refert, ut Deo antecedenter ad effectus eis correspondentes conveniant; conveniunt autè, licet sint unum objective cū Deo, ut supra ostendimus in ente.

CCLVII. Confirmatur 2° ex iis quæ ibidem habet in Solutionib. Arg. 3^a, 4^a, & 5^a ad 3um enim ostendit multipliciter attributorum non aliter in Deo poni, quàm sic ut Deus secundum simplicem perfectionem multitudini eorum respondeat. ad 4. & 5. probat rationes attributorum esse in intellectu tanquam subiecto, & in Deo, tanquam in eo à quo habent finitatem suæ veritatis, seu de Deo verificationis; nec aliter satisfaciunt objectionibus probantibus pluralitatem Dei attributorum esse in intellectu tantum: atqui dicendo 1° Deum esse intrinsecè objective indivisibiliter sapientem, bonum, &c. secundum simplicem perfectionem multitudini attributorum correspondet, & illa sunt in Deo tanquam eo à quo habent finitatem suæ veritatis seu de Deo verificationis: & dicendo 2° multitudinem illam se tenere ex parte solius intellectus, sunt in intellectu tanquam subiecto, & sunt in intellectu tantum, quod adversariis concedit D. Thom. eo, quod 1° supposito; quod reverè est illam attributorum multitudinem sive distinctionem esse formalem tantum, & nullo modo objectivam aut formalem ex natura rei: ergo omnino à nobis stat D. Thomas. Probatur consequentia, quia utrumque illud docemus, & præterea nihil. Sed de his, pluribus 1^a parte, Deo dante, agemus: sufficiunt enim, ut ostendamus contra P. Comptonum doctrinam nostram, non tantum ex angelis quibusdam Operum D. Thomæ erui; sed ex certis, & ab omnibus pro S. Doctoris libris admissis. Loca autem quæ pro se addfert ex 1ª parte, solum convincunt, D. Thomam docuisse dari præcisiones ex parte actus, non verò ex parte objecti, quorum 1um profitemur, 2um refellimus.

TRACTATUS II.

De Porphyrianis Universalibus.

1. **P**ORPHYRIUS natione Phoenix, sed patria Iudæus, juxta Baroniū, ex Christiano factus magus, & à vera fide apostata, ad prædicamētā Isagogen ex Universalibus struxit, quæ cū utilis sit, nec ullibi sanæ fidei contraria, ut in scholis prælegatur S. Rom. Ecclesia indulgit.

QVÆSTIVNCVLA.

Quodnam sit Objectum Isagoges Porphyriana.

Antè Resolutionem
II. Suppono Universale posse sumi dupliciter pro suis inferioribus; 1° simpliciter ut cū dicitur genus est Universale, id est, conceptum conceptu

communi sibi, speciei, &c. 2° personaliter, ut cū genus, species, &c. definiuntur, unum, &c.

II. Ratio suppositi est, quia illis convenit concipi dependentem, definiri independentem ab intellectu; non quidem producere, & ut quo Universalis faciente; quia dicunt pro forma actus intellectus; sed per actum ab illis distinctum reflectere, & ut quod universalis faciente,